

Spijt versus Schuld

*Een historisch onderzoek naar het verschil tussen politieke
verontschuldigungen in Canada onder minister-president
Stephen Harper*

Haye de Groot - 6290191

Universiteit Utrecht

Geschiedenis Eindwerkstuk 15 EC

Scriptiebegeleider: Kenan van de Mieroop

6 April 2021

Woordenaantal (exclusief noten en bibliografie): 12613

Abstract

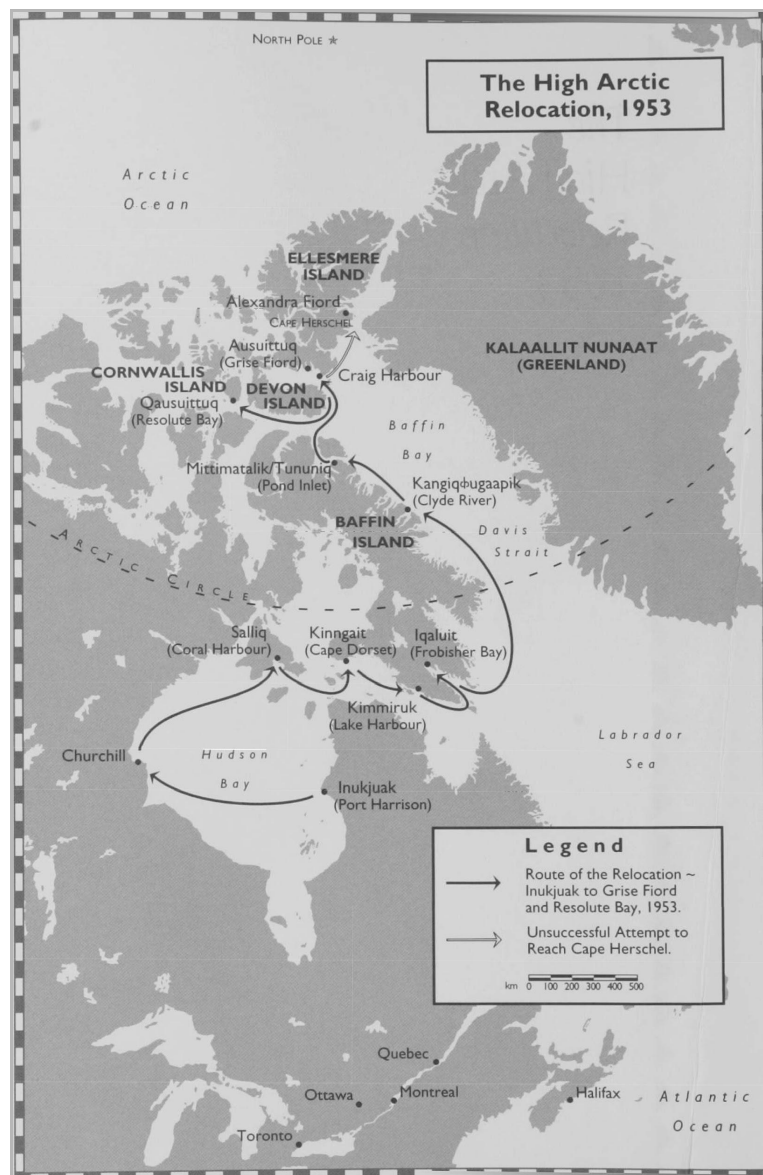
Het eind van de twintigste eeuw ziet een wijdverspreide opkomst van een ‘tijdperk van verontschuldigen’. Dit onderzoek bekijkt deze ontwikkeling binnen de context van het multiculturalistisch systeem van Canada. Aan de hand van de casus van de High Arctic Relocation - een experiment dat is uitgevoerd door de Canadese overheid in de jaren 1950’, en de subsequeante verontschuldiging die de betrokken Inuit hiervoor in 2010 hebben gekregen zal worden beargumenteerd dat er een aspect van identiteitspolitiek en contingentie benodigd is om specifieke gevallen van verontschuldigen en diens opzet te kunnen verklaren. Dit zal gebeuren aan de hand van een vergelijkend onderzoek met andere verontschuldigen die zijn gegeven namens de Canadese overheid onder minister-president Stephen Harper tussen 2006 en 2015. De verschillen tussen deze verontschuldigen worden gebruikt om te beargumenteren dat binnen de context de verontschuldigen die in Canada gedurende deze periode worden gegeven, de bestaande theorieën moeten worden verbonden aan theorieën over identiteitspolitiek en de ‘politiek van erkenning’ om een adequaat beeld van de opkomst en de omvang van het ‘tijdperk van verontschuldigen’ in Canada te geven.

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Een tijdperk van verontschuldigen	7
Methodologie van het onderzoek	7
Hoofdstuk 1: Canada en Het Tijdperk van Verontschuldigen	9
Een ‘politiek van spijt’ in Canada	10
Multiculturalisme in Canada	11
De Royal Commission on Aboriginal Peoples	13
Hoofdstuk 2: Vergelijking van Verontschuldigen	16
De verontschuldiging voor de Chinese Head Tax	17
De verontschuldiging voor de Residential Schools	19
De verontschuldiging voor het Komagata Maru Incident	21
De verontschuldiging voor de High Arctic Relocation	22
Hoofdstuk 3: Verschil en Identiteit	26
De weg naar de House of Commons	27
Afgelegen toespraken	28
Conclusie en Laatste Opmerkingen	31
Bibliografie	33

Inleiding

Voor de kust van Port Harrison, gelegen aan de noordwestelijke kust van het Ungava schiereiland in de provincie Québec, kwam op 25 juli 1953 het oost arctische patrouilleschip *C.D. Howe* van de Canadese overheid ten anker te liggen. Uit het dorp, dat tegenwoordig een naam uit de taal Inuktitut draagt - namelijk Inukjuak - werden zeven Inuit families, bestaande uit vierendertig personen met hun honden en al hun bezittingen aan boord gehaald.¹ Opgeborgen in de boeg van het schip met loutere matrassen op het stalen dek om op te slapen begon voor hen een lange reis van meer dan 2200 kilometer richting het noorden.

Uit: Dussault, René and George Erasmus. *The High Arctic Relocation: A Report on the 1953–55 Relocation*. Royal Commission on Aboriginal Peoples, 1994.²

¹ Marcus, *Out In The Cold*, 19.

² Dussault, *The High Arctic Relocation*, 205.

Op 28 augustus verankerde het patrouilleschip nogmaals, dit keer bij Pond Inlet in het noorden van Baffin Island, waar nog eens drie families, bestaande uit zestien personen, aan boord werden genomen.³ De daaropvolgende dag arriveerde de *C.D. Howe* bij het detachement van de Royal Canadian Mounted Police (RCMP) gestationeerd in Craig Harbour op de zuidelijke tip van Ellesmere Island in de Noordelijke IJszee. Vier families moesten hier van boord, de rest van de opvarenden werden opgedeeld en overgebracht naar de ijsbreker *C.G.S. D'Iberville*. Dicht en niet-navigeerbaar pakijds versperde echter de geplande reis richting Alexandra Fiord, gelegen vierhonderdtwee kilometer naar het noorden, en de ijsbreker werd gedwongen terug te keren. Nog twee families stapten op 4 september van boord in Craig Harbour. Drie dagen later bereikte de *D'Iberville* Resolute Bay, waar de laatste groep Inuit van boord ging.⁴ Deze Inuit zouden in de komende decennia twee nieuwe gemeenschappen moeten gaan vormen; één in Resolute op Cornwallis Island en één in Grise Fiord op Ellesmere Island, beide in barre en kale regio's van het vijandige Canadese Arctische Archipel.

Deze reis was onderdeel van een overheids experiment dat bekend staat als de *High Arctic Relocation*, dat werd uitgevoerd door de Canadese overheid gedurende de Koude Oorlog in de jaren vijftig onder het bewind van de liberale minister-president Louis St. Laurent.⁵ Deze verhuizing werd in de navolgende decennia een bron van grote controverse over zowel de redenen voor het uitvoeren van het experiment als de morele verantwoording ervan door de Canadese overheid. Volgens de historicus Alan R. Marcus, de schrijver van onder andere *Out In The Cold: the Legacy of Canada's Inuit Relocation Experiment in the High Arctic*, bestaat er een sterk contrast tussen de officiële rapporten en overgeleverde verhalen van overlevende Inuit wat een centraal onderdeel van het debat vormt.⁶ Enerzijds werd dit proces beschreven als een noodzakelijke humanitaire stap door de overheid om de levens van stervende Inuit te redden en hen te helpen om een zelfvoorzienende levensstijl voort te zetten in een gebied waar een minder grote druk op de natuurlijke bronnen heerste.⁷ Anderzijds wordt het proces afgetekend als een gedwongen migratie opgezet door de federale overheid om diens soevereiniteit in het hoge noorden af te dwingen door middel van 'human flagpoles' binnen de context van zowel de Koude Oorlog als betwiste territoriale aanspraken in het Canadese Arctische Archipel.⁸ De aanwezigheid van Canadezen in het voor de rest grotendeels verlaten en barre Canadese Arctische Archipel zou daarmee Canada's claim op soevereiniteit in de regio versterken. In die optiek zouden de betrokken Inuit gezien moeten worden als een soort menselijke vlaggenmast, die door de overheid op een anders verlaten eiland is geplant.⁹

In zijn boek *Relocating Eden* postuleert Alan R. Marcus tevens dat de verhuizing van de Inuit¹⁰ niet louter als een experimenteel programma diende, maar ook als een antwoord

³ Marcus, *Out In The Cold*, 19.

⁴ Ibid, 20.

⁵ Dussault, *The High Arctic Relocation*, 7-9.

⁶ Marcus, *Out In The Cold*, 5.

⁷ Dussault, *The High Arctic Relocation*, 40.

⁸ Lackenbauer, *Human Flagpoles or Humanitarian Action?*, iv.

⁹ Ibid, iv-v.

¹⁰ De term 'Inuit' - het meervoud van 'inuk', wat 'mens' betekent - is de naam in het Inuktitut waarmee deze inheemse bevolkingsgroepen zichzelf aanduiden. Dit endoniem is de geprefereerde benaming ten opzichte van 'Eskimo', een frans exoniem, wat door sommige Inuit als een beledigende term wordt beschouwd. Aangezien de historische bronnen vaak gebruik maken van de term 'Eskimo' is het onmogelijk deze benaming volledig te vermijden, mede om geen vertekend beeld van deze historische context te geven, maar waar mogelijk zal echter de term 'Inuit' worden aangehouden.

op het zogenaamde 'Eskimo probleem'.¹¹ Dit 'probleem' kwam op in de jaren '50 en zou volgens Marcus mede hebben geleid tot de verplaatsing van Inuit naar het hoge noorden van de Arctische eilanden. Het idee achter dit beleid was om de Inuit in staat te stellen om hun traditionele zelfvoorzienende levensstijl te herstellen, verwijderd van de verraderlijke invloeden van Euro-Canadezen. Het 'Eskimo probleem'¹² werd besproken op een conferentie van het departement van Eskimo Affairs wat werd gehouden van 19 tot 20 mei in 1952, en gedefinieerd op basis van drie componenten; een onstabiele economie in de noordelijke regio's waar de Inuit woonden, slechte gezondheid en een groeiende afhankelijkheid op sociale hulp van de overheid. Het experiment van de verhuizing toonde volgens Marcus dan ook het immense geloof van niet-inheemse Canadezen in de capaciteit van experts en de overheid om problemen als armoede en ziektes door "social engineering" op te lossen.¹³

Tegenwoordig beweren de betrokken Inuit en hun nabestaanden dat zij misleid en bedrogen zijn, dat de Canadese overheid haar beloftes niet heeft nagekomen en dat zij immens geleden hebben als gevolg van het experiment.¹⁴ In *Wrestling with the Past* schrijft Matt James, een Canadese professor en politicoloog, dat de Inuit een vrijwillige verhuizing waren beloofd, maar dat desondanks een federaal programma dat financiering en bijstand zou garanderen voor een mogelijke terugkeer niet beschikbaar werd gemaakt tot 1988.¹⁵ Uit interviews met betrokkenen maakte Alan R. Marcus op dat de Inuit, die waren overgehaald door onder andere beloftes van betere jacht-mogelijkheden en wie tot die tijd steunden op financiële bijstand, ontdekten dat zij gedwongen zouden worden een zelfvoorzienende levensstijl op te pakken in een omgeving die vele malen meedogenlozer was dan zij voorheen hadden gekend.¹⁶ Beide kanten erkennen nu dat de verhuisde Inuit niet genoeg steun hebben gekregen om extreme ontbering gedurende de eerste jaren na de verhuizing te voorkomen. Na een landurig proces dat begon toen de *Inuit Tapirisat of Canada*¹⁷ officieel klachten over het experiment indienden bij de Canadian Human Rights Commission in 1990, begon de Royal Commission on Aboriginal Peoples (RCAP) in 1993 een onderzoek naar de klachten van de betrokken Inuit en hun nabestaanden tegen de overheid.¹⁸ De commissie publiceerde haar rapport in het daaropvolgende jaar en concludeerde onder andere uit haar eigen interviews dat het plan gebrekkig en ondoordacht was en misleidend was gepresenteerd aan de Inuit.¹⁹ Ook maakte de commissie de aanbeveling aan de overheid om een verontschuldiging te maken. De commissie schreef; "*The Government should acknowledge the wrongs done to the Inuit and apologize to the relocatees.*"²⁰ Meerdere opeenvolgende bewinden lieten het echter achterwege om zich in de decennia na het experiment te verontschuldigen tegen de betrokken Inuit. Daarentegen heeft de liberale overheid van Jean Chrétien in maart van 1996, onder de voorwaarden van een volgens Matt

¹¹ Marcus, *Relocating Eden*, 70-71.

¹² Hoewel de exacte etymologie van de term 'eskimo' onzeker is geloven sommige linguïsten dat het mogelijk afkomstig is van het franse woord 'esquimaux', wat ongeveer 'iemand die sneeuwschoenen net' betekent.

¹³ Marcus, *Relocating Eden*, 70-71.

¹⁴ Marcus, *Out In The Cold*, 5.

¹⁵ James, "Wrestling with the Past," 143.

¹⁶ Marcus, *Out In The Cold*, 5. ; James, "Wrestling with the Past," 143

¹⁷ Tegenwoordig bekend onder de naam Inuit Tapiriit Kanatami; een nonprofit organisatie die de belangen van Inuit in Canada vertegenwoordigt.

¹⁸ Anderson, *Canada's Relationship with Inuit*, 29.

¹⁹ Anderson, *Canada's Relationship with Inuit*, 29. ; Dussault, *The High Arctic Relocation*, 114.

²⁰ Dussault, *The High Arctic Relocation*, 163.

James dwingend genaamde en onoprechte 'Reconciliation Agreement', een trustfonds opgezet ter waarde van tien miljoen dollar voor de betrokken Inuit en hun families.²¹

Een daadwerkelijke verontschuldiging van de federale overheid zou tot augustus van 2010 - meer dan zestien jaar na de aanbevelingen van de Royal Commission on Aboriginal Peoples - op zich laten wachten. Onder het bewind van de in 2006 beëdigde conservatieve minister-president Stephen Harper werd op 18 augustus van 2010 een officiële verontschuldiging uit naam van de Canadese overheid afgegeven aan de Inuit voor het proces van de High Arctic Relocation.²² In Inukjuak, het voormalige Port Harrison, werd de verontschuldiging gebracht in de vorm van een speech gemaakt door John Duncan, die zelf twaalf dagen eerder op 6 augustus was benoemd tot minister van *Indian Affairs and Northern Development*. De verontschuldiging vermijdt echter het specifiek noemen van een reden voor het ondergaan van het experiment en het proces van High Arctic Relocation. Daarentegen, tegenover een groep van onder andere Inuit leiders en directe betrokkenen legde Duncan een substantiële nadruk op de erbarmelijke omstandigheden die de Inuit hebben moeten doorstaan en de gebroken beloftes van de overheid van Canada om hen bij te staan gedurende het gehele proces.

De Inuit gemeenschap in Resolute Bay zoals gezien gedurende de noordelijke tour van Gouverneur Generaal Vincent Massey in maart 1956. Foto door Gar Lunney, National Film Board of Canada, Library and Archives Canada.²³

²¹ James, "Wrestling with the Past," 143.

²² Government of Canada, "Apology for the Inuit High Arctic relocation."

²³ Prouty, "How Art Brought About an Apology for High Arctic Relocations."

Een tijdperk van verontschuldigen

Het hierboven beschreven verhaal is een voorbeeld van het proces van verzoening en verontschuldiging dat volgens vele historici een belangrijke crux vormt van de verandering van het politieke landschap in de laatste decennia van de twintigste eeuw en het begin van de huidige eeuw. De opkomst en proliferatie van zowel de vraag naar politieke verontschuldigen en het geven ervan is een beweging die reeds door vele disciplines zoals geschiedenis, de sociale wetenschappen en het recht onder de loep is genomen. In *Politics and the Past* probeert de socioloog en historicus John Torpey met de hulp van academici van verschillende disciplines te begrijpen hoe mensen en de politiek in het reine proberen te komen met deze ontwikkeling.²⁴ Een doorsnijdende interpretatie die onder andere in dit boek naar voren wordt gebracht is dat de confrontering van en politieke aandacht voor misstanden en vergrijpen uit het verleden een gevolg zijn van een verschuiving weg van een tijd van naties en imperiale verledens naar een steeds meer gedeelde samenleving, zoals onder andere Alan Cairns en Elazar Barkan beschrijven.²⁵ Barkan spreekt gelijktijdig over het ontstaan van een nieuwe moraliteit met deze ontwikkeling. Dit is een samenleving waarin slachtoffers en daders, of hun nabestaanden, samen ten termen moeten komen met hun gedeelde verleden, wat vaak gepaard gaat met een grotere aandacht voor de verhalen van de subaltern van die gedeelde geschiedenis.

Tegelijkertijd bestaat er hierdoor ook een impliciete neiging om de geschiedenis van verontschuldigen en verzoening door een land als eenzijdig te zien en te veel te focussen op de redenen dat dit proces in het algemeen plaatsvindt, en minder op wat een specifieke instantie van verontschuldiging tot stand brengt. Deze aanpak geeft de mogelijkheid om interne verschillen tussen specifieke instanties van verontschuldigen en verzoening over het hoofd te zien. Volgens historicus Matt James, die dit sentiment deelt, is Canada één zo'n land dat vaak in dergelijke grote en eenzijdige termen wordt beschreven in de context van een 'Age of Apology'.²⁶ In realiteit zien politieke verontschuldigen er vaak heel verschillend uit. Een onderzoek naar waarom deze verschillen bestaan kan ons daarom in staat stellen om beter de omvang van deze 'Age of Apology' te beoordelen. Dit onderzoek zal daarom aan de hand van de leidende casus van het proces van de verontschuldiging voor de High Arctic Relocation - met de gedachte op het ontbreken van een duidelijke reden - gaan kijken naar de vraag; *'Waarom verschilt de verontschuldiging voor de High Arctic Relocation van andere uitingen van politieke verontschuldigen gedurende de bewindsperiode van Stephen Harper?'*

Methodologie van het onderzoek

Onder minister-president Stephen Harper heeft de Canadese overheid al eerdere verontschuldigen gegeven voor misstappen uit het verleden, zoals voor de 'Chinese head tax' in 2006 en voor het residentiële schoolsysteem in 2008. De uiting van onder andere deze verontschuldigen bieden een direct punt van vergelijking voor de verontschuldiging voor het proces van de High Arctic Relocation in 2010. Hierbij zal dus specifiek gekeken worden naar de kabinetsperiode van de 22e premier van Canada, Stephen Harper, wiens Conservatieve Partij van 2006 tot 2015 aan de macht was. Door specifiek naar de gezags

²⁴ Torpey, *Politics and the Past*, 2-3.

²⁵ Cairns, "Coming to terms with the Past," 64. ; Barkan, "Restitution and Amending Historical Injustices in International Morality," 92-93.

²⁶ James, "Wrestling with the Past," 139.

periode van één bewind te kijken, in dit geval dat van Harper, is het mogelijk om de interne consistentie in manieren van het geven van verontschuldigungen te bekijken en de redenen hiervoor te onderzoeken. Enige discrepantie bij het kijken naar nationaal record van verontschuldigungen, zoals bijvoorbeeld het wel of niet expliciet noemen van een reden voor de historische vergrijpen, kunnen daardoor aan het licht gebracht worden, en de redenen voor deze discrepantie benoemd worden.

Het vervolg van dit onderzoek is daarom in drie delen opgebouwd. Ten eerste zal worden gekeken worden waarom al deze politieke verontschuldigungen, verzoeningen en mogelijke reparaties überhaupt plaatsvinden. Er zal worden gekeken hoe Canada als land past binnen de bestaande theorieën over een tijdperk dat wordt gekenmerkt door wat Jeffrey K. Olick en Brenda Coughlin de ‘age of regret’ noemen.²⁷ Zij beargumenteren dat de ‘politics of regret’ die deze tijd kenmerkt een product is van een transformatie die gepaard gaat met de afbreuk van de natiestaat en diens project om ongelijke groepen te integreren en assimileren.²⁸ In het geval van Canada heeft dit een specifieke toeslag op de behandeling van inheemse groepen, waaronder de Inuit.

Ten tweede zal een historische vergelijking worden gemaakt tussen de inhoud van de verontschuldiging aan de ‘High Arctic Relocates’ en andere verontschuldigungen die zijn gemaakt onder het bewind van Stephen Harper als minister-president. Hierbij zal onder andere gebruik worden gemaakt van verschillende criteria die zijn opgesteld voor het beoordelen van specifieke instanties van verontschuldigungen als een ‘speech act’ door Matt James en Janna Thompson, een auteur en filosoof op het gebied van ‘historical justice’.²⁹ Dit begrip van een ‘taalhandeling’ is overgenomen van de Britse taalfilosoof John Langshaw Austin.

Ten derde zal worden ingegaan op de redenen dat deze verschillen bestaan en waar deze vandaan komen. Hiervoor zal onder andere worden uitgegaan van het framework dat is opgezet door John Torpey in *Politics and the Past* om de politiek omtrent verzoening en verontschuldiging te kunnen ordenen.³⁰ Ook zal een grote focus liggen op het belang van groepsidentiteit en identiteitspolitiek omtrent verontschuldigungen en zal de historische context en aanleidende factoren voor deze verontschuldigungen worden besproken en vergeleken.

Een grote focus is in de eenentwintigste eeuw gelegd op de opkomst van de ‘age of apology’. Dit onderzoek tracht die focus te verbreden door middel van een vergelijking van specifieke instanties van verontschuldigungen. Om niet in dezelfde valkuilen te vallen - namelijk het zien van de vele verontschuldigungen die door een land worden gemaakt als een eenduidig, onambigu, of homogeen verschijnsel - is het belangrijk om het hele record van verontschuldigungen te onderzoeken. Dat betreft dus niet alleen de gevallen zoals herstelbetalingen voor slavernij, of zelfs de relatief bekende verschrikkingen die zich hebben afgespeeld in de residentiële scholen in Canada, maar ook de omgang met de meer obscure misstanden uit het verleden zoals de High Arctic Relocation, wat zich zowel letterlijk als figuurlijk ver verwijderd van het algemene bewustzijn van de Canadezen heeft afgespeeld. Dit onderzoek zal daarom zowel gebruik maken van secundaire literatuur over onder andere het fenomeen van de ‘Age of Apology’, en bronnen zoals krantenartikelen, persberichten en overheidsverslagen om naar specifieke verontschuldigungen te kijken.

²⁷ Olick, “The Politics of Regret: Analytical Frames,” 56.

²⁸ Ibid, 60.

²⁹ James, “Wrestling with the Past,” 140. ; Thompson, *Taking Responsibility for the Past*, 12.

³⁰ Torpey, *Politics and the Past*, 6,12.

Hoofdstuk 1: Canada en Het Tijdperk van Verontschuldigen

Ondanks haar inmiddels rijpe geschiedenis met pogingen tot verzoening en het geven van politieke verontschuldigen voor misstanden en vergrijpen uit haar verleden, is Canada niet het enige land waar het maken van excuses veel prevalenter is geworden in de afgelopen decennia. Rhoda E. Howard-Hassmann en Mark Gibney bijvoorbeeld merken deze merkwaardige ontwikkeling op in de introductie van hun boek uit 2008 genaamd *The Age of Apology*.³¹ De kranten van de wereld hebben in die afgelopen decennia vele malen voorpaginanieuws gedragen met rapportages over verontschuldigen en andere uitingen van spijt door verscheidene wereldleiders. Noemenswaardige voorbeelden zijn onder andere de opmerkingen van paus Johannes Paulus II over de vervolging van Galileo Galilei door de katholieke kerk op 31 oktober 1992³²; de erkenning van de rol van Engeland in de Ierse Hongersnood door de Britse prime-minister Tony Blair in juni 1997³³; de uiting van spijt over slavernij door de Amerikaanse president Bill Clinton in 1998³⁴ en diens verontschuldiging voor de beschamende erfenis van de Verenigde Staten in Afrika in 1998³⁵; en de officiële - maar gelimiteerde - Japanse erkenning van wreedheden in Nanking en elders in mei 1999.³⁶

Zoals vele historici en andere academici hebben opgemerkt is deze proliferatie van verontschuldigen voor het verleden een internationaal fenomeen. Jeffrey K. Olick en Brenda Coughlin beschrijven in 'Politics of Regret: Analytical Frames' wat zij zien als de transformatie van een collectief geheugen dat in tegenstelling tot voorheen niet langer is gebonden aan een heroïsch gedeeld verleden, maar een geheugen dat juist veel vaker walgt van zichzelf en diens verleden.³⁷ Op veel plekken in de wereld is het verleden steeds vaker een onderdeel van het publiek discours van vandaag. Deze transformatie ligt ten gronde aan wat zij identificeren als een nieuwe methode van legitimering; de "*politics of regret*".³⁸ In hun tekst trachten zij een socio-historische verklaring voor de opkomst van deze 'politics of regret' te bewerkstelligen om te kijken waar het vandaan komt, welke ontwikkelingen deze transformatie hebben mogelijk gemaakt en welke ontwikkelingen de transformatie op zich weer mogelijk maakt. Deze verklaring plaatst de notie van 'regret' en de opkomst van een "*historical consciousness*" als een gevolg van het in het reine komen met de tijd van de moderniteit.³⁹ Olick en Coughlin concluderen uiteindelijk dat het beste framework om de proliferatie van de politiek van spijt te verklaren een socio-historisch beeld is dat spijt ziet als het product van de transformatie van tijdelijkheid en historiciteit die gebonden gaat met de aftakeling van de natiestaat en het project van die staat om ongelijke groepen te integreren en assimileren.⁴⁰

De afbreuk van systemen en instituties zoals de natiestaat en imperialistische projecten en verledens hebben een verschuiving met zich meegebracht richting een steeds meer gedeelde samenleving en een gedeelde vorm van geschiedenis. Dit is een verschuiving die onder andere door de historicus van reparatie politiek, Elazar Barkan, is

³¹ Gibney, *The Age of Apology: Facing Up to the Past*, 1-2.

³² Cowell, "After 350 Years, Vatican Says Galileo Was Right: It Moves."; D'Emilio, "Pope Gives Final Absolution to Galileo."

³³ Lyall, "Past as Prologue: Blair Faults Britain in Irish Potato Blight."

³⁴ Seelye, "Clinton Comment on Slavery Draws a Republican's Ire."

³⁵ Harris, "Clinton Says U.S. Wronged Africa."

³⁶ Miller, "Japanese Denial and 'The Rape of Nanking'."

³⁷ Olick, "The Politics of Regret: Analytical Frames," 37-38.

³⁸ *Ibid*, 38.

³⁹ *Ibid*, 46.

⁴⁰ *Ibid*, 56.

beschreven in de tekst 'Restitution and Amending Historical Injustices in International Morality'.⁴¹ Barkan beschrijft hoe over de laatste generaties de geschiedschrijving een verschuiving van focus heeft gezien van de geschiedenis van daders richting de geschiedenis van slachtoffers. Door deze democratisering van politiek geheugen ontdekt het publiek door de tijd heen diens eigen identiteit; een identiteit die immorele handelingen, leed, en oppressie bevat.⁴² In zijn tekst 'Coming to Terms with the Past' bekijkt politicoloog Alan Cairns een plethora aan historische factoren die hebben bijgedragen aan de grotere ontwikkeling om het verleden te aanvaarden. Een belangrijke factor die Cairns noemt is een breedchalige verschuiving over de tweede helft van de twintigste eeuw in menselijke gevoeligheid die voor een groot deel verklaard kan worden door structurele veranderingen in de relatie tussen de burger en de staat.⁴³ Hieronder valt tevens de afbreuk van imperialistische staten en projecten. Volgens Cairns heeft de post imperiale heterogeniteit en het imperiale verleden van vele beschavingen een morele en intellectuele transformatie in de politiek met zich mee gebracht.⁴⁴

Een 'politiek van spijt' in Canada

Het hierboven beschreven theoretisch kader over de 'Age of Apology' kan reeds helpen om de opkomst van politieke verontschuldigen in Canada te verklaren. Canada's eigen verleden met verontschuldigen en politieke verzoening begint tevens al eerder dan de bewindsperiode van Stephen Harper, die in 2006 premier van Canada werd. Op 22 september 1988 bijvoorbeeld, gaf minister-president Brian Mulroney een formele verontschuldiging in de House of Commons voor de internering van Japans-Canadezen gedurende de Tweede Wereldoorlog. Mulroney verwoordde het volgende sentiment; *"We cannot change the past. But we must, as a nation, have the courage to face up to these historical facts."*⁴⁵ Twee jaar later op 4 november 1990 gaf Mulroney een onofficiële verontschuldiging aan de Italiaanse-Canadezen die in 1940 tot *"enemy aliens"* werden benoemd wanneer Italië de oorlog aan Canada verklaarde en gedurende de oorlog werden gedetineerd.⁴⁶ Ook in 2001 werd een officiële verontschuldiging in de House of Commons afgegeven. Dit maal op 11 december door de minister van Veterans Affairs, Ron Duhamel, voor de executie van drieëntwintig Canadese soldaten gedurende de Eerste Wereldoorlog wiens namen tegelijkertijd zouden worden toegevoegd tot het nationale boek van herdenking.⁴⁷

Deze publieke verontschuldigen van Canada's hoogste bewindslieden rijmen met de proliferatie van de eerder genoemde wereldwijde verontschuldigen van andere leiders. Het valt dus niet te ontkennen dat de zogenaamde 'Age of Apology' en de golf van verzoeningspogingen en uitingen van spijt die deze tijd symboliseren ook Canada hebben bereikt. De vraag die zich met die observatie als eerst presenteert is waarom al deze instanties van verzoening en uitingen van verontschuldigen überhaupt plaatsvinden. Hoe past het politieke landschap van Canada binnen de bestaande theorieën over een tijdperk dat wordt gekenmerkt door de proliferatie van verontschuldigen en de politiek van

⁴¹ Barkan, "Restitution and Amending Historical Injustices in International Morality," 101.

⁴² Ibid, 101-102.

⁴³ Cairns, "Coming to terms with the Past," 67.

⁴⁴ Ibid, 68.

⁴⁵ Mansbridge, "Government apologizes to Japanese Canadians."

⁴⁶ CBC News, "Ottawa acknowledges wartime impact on Italian Canadians."

⁴⁷ CBC News, "Ottawa offers 'dignity' to executed soldiers."

reparaties en verzoening; een tijdperk wat Olick en Coughlin de 'age of regret' zouden noemen.⁴⁸

In het geval van Canada heeft dit met name betrekking op de behandeling van minderheids groepen en inheemse groepen, waaronder de Inuit. De behandeling van de subaltern is in de geschiedenis van Canada een punt van hevige contentie. Canada's verleden is - ondanks de relatief beperkte aandacht voor de wreedheden en misdaden die zijn uitgeoefend tegen haar eigen bevolking in vergelijking met andere landen⁴⁹ - rijp met voorbeelden van wreedheid, gedwongen achterstellingen, paternalistische attitudes tegenover inheemse groepen, en andere vergrijpen. Zelfs een lijst die onder geen enkele voorwaarde pretendeert uitputtend te zijn bevat voorbeelden zoals; de detentie van Japans-Canadezen en Italiaans-Canadezen gedurende de Tweede Wereldoorlog; de implementering van de 'Chinese Head Tax'; de detentie van Oekraïense-Canadezen gedurende de eerste Wereldoorlog; het Komagata Maru incident in 1914; het ophangen van de Métis leider Louis Riel in 1885; de gedwongen scheiding van Doukhobor kinderen van hun ouders; en natuurlijk de behandeling van de Inuit en Aboriginals, in zowel verschillende gedwongen verhuizingen als het seksueel en fysiek misbruik van studenten in het residentiële schoolsysteem van Canada. Tot aan de laatste decennia van de twintigste eeuw was de samenleving van Canada met name een samenleving die gekenmerkt werd door grootschalige ongelijkheden tussen groepen.⁵⁰ In *The Age of Apology* schrijven Rhoda E. Howard-Husmann en Mark Gibney dat Canada op dat moment, zowel als land, samenleving en als politieke eenheid, net als vele andere Westerse landen ook langzamerhand moet leren omgaan met een meer diverse populatie, als immigranten en vluchtelingen in grote getallen binnentreden en net zoals gevestigde inheemse groepen hun eigen gemeenschappen opzetten die vaak afgescheiden lijken van de mainstream, witte samenleving die tot die tijd de dominante positie heeft gehouden.⁵¹

Multiculturalisme in Canada

Het antwoord op dit vraagstuk voor Canada was de aanvaarding van en de overstap naar de politiek van het multiculturalisme. Dit werd gedurende de jaren 1970' en 1980' langzamerhand overgenomen als beleid waarbij de federale overheid kan worden gezien als de aanzetter van multiculturalisme als een ideologie gezien diens publieke nadruk op het sociale belang van immigratie.⁵² Op 8 oktober 1971 verklaarde premier Pierre Elliott Trudeau⁵³ in de House of Commons dat, na veel beraad, het beleid van multiculturalisme in Canada zou worden aangenomen als beleidspunt.⁵⁴ De overheid van Canada zou daarmee onder andere de diversiteit in talen, gebruiken, religies van diens bevolking erkennen en respecteren. In 1988 adopteert Canada een officieel beleid van multiculturalisme door middel van de 'Canadian Multiculturalism Act' die werd uitgevaardigd door de conservatieve premier Brian Mulroney.⁵⁵ De term 'multiculturalisme' wordt in Canada dan ook zowel op een

⁴⁸ Olick, "The Politics of Regret: Analytical Frames," 56.

⁴⁹ Cairns, "Coming to terms with the Past," 64.

⁵⁰ Dewing, *Canadian Multiculturalism*, 12-13.

⁵¹ Gibney, *The Age of Apology: Facing Up to the Past*, 4.

⁵² Dewing, *Canadian Multiculturalism*, 3-4.

⁵³ Pierre Elliott Trudeau diende tussen 1968 en 1984 de vijftiende premier van Canada en leider van de Liberal Party. Zijn zoon, Justin Trudeau, dient sinds 2015 als de drieëntwintigste en huidige premier van Canada.

⁵⁴ Dewing, *Canadian Multiculturalism*, 4.

⁵⁵ Justice Laws Website, "Canadian Multiculturalism Act (R.S.C., 1985, c. 24 (4th Supp.))."

descriptieve, prescriptieve en politieke manier gebruikt. Het beschrijft onder andere de vele verschillende culturele invloeden, normen en religieuze tradities die door middel van hun existentie en eenheid een uniek Canadees cultureel mozaïek trachten te vormen.⁵⁶ Canada heeft daarnaast meerdere grootschalige immigratiegolven meegemaakt sinds de negentiende eeuw, en tegen de jaren 80' was bijna veertig procent van de algehele bevolking van niet Britse of Franse afkomst; de twee grootste en meest dominante groepen tot die tijd.⁵⁷ Een grote nadruk is tevens in het verleden gelegd op de relatie tussen de Engelsen en de Fransen in de nationale geschiedenis van Canada. Tegen het begin van de eenentwintigste eeuw echter, vormde mensen zonder een Britse of Franse afkomst het merendeel van de bevolking; waarbij een significant en toenemend percentage van individuen zichzelf identificeren als "*visible minorities*".⁵⁸ 'Visible minority' - of in het Frans; 'minorité visible' - wordt gedefinieerd door de overheid van Canada als; "*persons, other than aboriginal peoples, who are non-Caucasian in race or non-white in colour.*"⁵⁹ De term wordt met name gebruikt als een demografische categorie door Statistics Canada.⁶⁰ De kwalificatie "*visible*" is gekozen als een manier om nieuwe immigranten en minderheden te scheiden van zowel Aboriginal Canadezen als 'oudere' minderheden die by taal of religie konden worden onderscheiden; beiden onzichtbare - "*invisible*" - eigenschappen.

In wettelijk opzicht wordt deze ontwikkeling gereflecteerd door zowel de 'Canadian Multiculturalism Act of 1988' en sectie 27 van de 'Canadian Charter of Rights and Freedoms', beiden gericht op het preservareren en uitbreiden van de culturele diversiteit in Canada.

*"3 (1) It is hereby declared to be the policy of the Government of Canada to
(a) recognize and promote the understanding that multiculturalism reflects the cultural and racial diversity of Canadian society and acknowledges the freedom of all members of Canadian society to preserve, enhance and share their cultural heritage;"*

Uittreksel van de 'Canadian Multiculturalism Act of 1988'; Justice Laws Website, Government of Canada.⁶¹

Het 'multiculturalism' beleid van de Canadese overheid zou gezien kunnen worden als een tastbaar aanknopingspunt van de verschuiving naar de gemengde samenleving in de nasleep van een afbrokkelende nationale identiteit en imperiale verledens die door Alan Cairns en Elazar Barkan wordt beargumenteerd. Het symboliseert een overgang van een verleden van een rigide nationale identiteit naar een meer gemengde samenleving waarbinnen een democratisering van het collectief geheugen kan plaatsvinden zoals Barkan dat beschrijft. Deze verschuiving, waarbinnen een plaats ontstaat voor een publiek bewustzijn van een duister verleden, ligt aan de grondslag van het ontstaan van Olick en Coughlin's 'politics of regret'; aan de grondslag van een proliferatie van uitingen van

⁵⁶ Richter, *Creating the National Mosaic*, 37.

⁵⁷ Troper, *Ethnicity, Politics, and Public Policy*, 12.

⁵⁸ Statistics Canada, "Classification of visible minority."

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ Statistics Canada - vaak afgekort tot StatCan - is een overheidsagentschap van de Canadese federale overheid dat data verzamelt over de Canadese samenleving. Het is vergelijkbaar met het centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in Nederland.

⁶¹ Justice Laws Website, "Canadian Multiculturalism Act (R.S.C., 1985, c. 24 (4th Supp.))."

verzoening en uitingen van verontschuldiging die zo prevalent zijn in de laatste decennia van de twintigste eeuw en het begin van de eenentwintigste eeuw in Canada.

Deze overgang en de proliferatie van politiek verontschuldiging in Canada zijn daarmee niet perse uit een transitologisch kader - een term die vooral van toepassing is om 'apology' te zien als een manier voor nieuwe regimes om de erfenis van oude (gevallen) regimes te behandelen⁶² - te begrijpen. Mede omdat de regering van Canada niet dusdanig drastisch in haar opzet is veranderd sinds haar conceptie in 1867, maar louter een natuurlijke progressie van bewinden en beleid heeft gezien. De implementatie van het 'multiculturalism' beleid is daarentegen wel indicatief en symbolisch kenmerkend voor de verschuiving die door Cairns en Barkan wordt beschreven.

De Royal Commission on Aboriginal Peoples

Volgens Alan Cairns is het wetenschappelijke herstel en de interpretatie van historische feiten een ander belangrijk onderdeel van het onder ogen durven te komen van het verleden, waaronder de vaststelling van "who did what to whom".⁶³ Dit is volgens Cairns onderdeel van de intellectuele taak om het verleden te aanvaarden en een cruciale stap in het proces van politieke verzoening, reparatie of verontschuldiging. Dit proces heeft ook in Canada een tastbare verschijning; bijvoorbeeld in de vorm van de rapporten van de 'Royal Commission on Aboriginal Peoples'. Eén van deze rapporten, *The High Arctic Relocation: A Report on the 1953-55 Relocation* uit 1994, is eerder in de inleiding ter sprake gekomen. Dit rapport tracht om een grondig verslag te geven van de omstandigheden omtrent de High Arctic Relocation, de verhalen van de betrokkenen zover mogelijk te verzamelen en te behouden, en om de "who did what to whom" vraag te onderzoeken. Deze missie is mede terug te vinden in de opening van het rapport van de commissie uit 1994:

"The need for reconciliation between Aboriginal peoples and non Aboriginal people led to the creation of the Royal Commission on Aboriginal Peoples in 1991. In pursuit of that objective, the Commission has been charged with examining all issues it deems to be relevant to any or all of the Aboriginal peoples of Canada. Among these matters are the history of relations between Aboriginal peoples, the government of Canada and Canadian society as a whole;"

Uittreksel uit *The High Arctic Relocation: A Report on the 1953-55 Relocation* (1994), xi.⁶⁴

Twee jaar nadat het rapport van de Royal Commission on Aboriginal Peoples over de High Arctic Relocation wordt uitgebracht, komt in 1996 het vijf volumes grote en over vijfhonderd pagina's tellende *Report of the Royal Commission on Aboriginal Peoples* uit, gebaseerd op uitgebreide verhoren en één van de meest intensieve onderzoeken omtrent de relatie tussen inheemse volken en een meerderheids kolonisten samenleving.⁶⁵

De commissie was in eerste instantie opgezet door minister-president Brian Mulroney in 1991 als een reactie op verschillende status en rechtsproblemen die aan het licht kwamen na gebeurtenissen zoals het falen van het 'Meech Lake Accord' - dat werd afgekeurd door First Nations aangezien zij niet bij het proces werden betrokken - en de

⁶² Olick, "The Politics of Regret: Analytical Frames," 42.

⁶³ Cairns, "Coming to terms with the Past," 70.

⁶⁴ Dussault, *The High Arctic Relocation*, xi.

⁶⁵ Library and Archives Canada, "Report of the Royal Commission on Aboriginal Peoples."

'Oka Crisis' in 1990.⁶⁶ De 'Oka Crisis' betrof een land geschil tussen een groep Mohawk en het stadje Oka in Quebec dat begon op 11 juli en achtenzeventig dagen duurde tot aan 26 september, waarbij uiteindelijk twee mensen om het leven kwamen. Het was het eerste goed gepubliceerde gewelddadig conflict tussen First Nations en de Canadese overheid in de late twintigste eeuw.⁶⁷

Bovenstaande afbeelding, genaamd *Face to Face* - die de Canadese soldaat Patrick Cloutier (links) en de Anishinaabe krijger Brad Larocque (rechts) toont terwijl zij elkaar aanstaren gedurende de Oka Crisis - werd genomen op 1 september 1990 door Shaney Komulainen, en is sindsdien één van Canada's meest bekende en gecirculeerde afbeeldingen geworden.⁶⁸

De commissie maakte na haar aanstelling gebruik van haar budget van ongeveer zestig miljoen dollar door 96 First Nation gemeenschappen te bezoeken en 178 dagen aan publieke hoorzittingen te houden.⁶⁹ Het uiteindelijke rapport van de commissie uit 1996 is duidelijk geschreven vanuit het perspectief van de inheemse groepen van Canada en moet gezien worden als een poging om deze minderheidsgeschiedenis aan het licht te brengen. De commissie bestond uit meerdere invloedrijke Aboriginal leden en belangrijke juristen, waaronder Paul Chartrand - tevens commissielid van de 'Aboriginal Justice Implementation Commission', J. Peter Meekison, Viola Marie Robinson, Mary Sillett, en Bertha Wilson, en werd voorgezeten door René Dussault en Georges Erasmus. Vier van de zeven commissieleden, waaronder de co-voorzitter Georges Erasmus, waren zelf van inheemse afkomst.⁷⁰

Het rapport doet dit door een culturele aanval op de Aboriginal volkeren van Canada door de Canadese staat af te beelden; instanties van misbruik, paternalistische omgang en dwang worden in een lange lijst gepresenteerd. Volgens Alan Cairns moet het rapport van de RCAP als de Canadese versie van de waarheidscommissie worden gezien; een poging om de niet-inheemse meerderheid in Canada ter verantwoording te roepen.⁷¹ De Royal Commission on Aboriginal Peoples en diens onderzoek en rapporten zijn daarmee een

⁶⁶ Barton, "Over 20 years ago, we had a plan to repair the Crown-Indigenous relationship. What happened?"

⁶⁷ Barrett, *Blackening Canada: Diaspora, Race, Multiculturalism*, 165.

⁶⁸ The Canadian Encyclopedia, "Oka Crisis."

⁶⁹ Troian, "20 years since Royal Commission on Aboriginal Peoples, still waiting for change."

⁷⁰ Cairns, "Coming to terms with the Past," 77.

⁷¹ *Ibid*, 78.

schoolvoorbeeld van de opkomende aandacht voor de subalterne geschiedenis in het nationaal collectief geheugen en een besef voor de wandaden en gruwelijkheden die zich in die nationale geschiedenis hebben afgespeeld. Ook deze ontwikkeling is een voorbeeld van de opkomst van de 'politics of regret' die Jeffrey K. Olick en Brenda Coughlin beschrijven.⁷²

De opkomst van een 'tijdperk van verontschuldigen' in Canada is daarmee een gevolg van een veranderend politiek landschap en een steeds meer gemengde maatschappij die haar eigen verleden van misstanden en wreedheden onder ogen probeert te komen. De opkomende aandacht voor de geschiedenis en narratieven van die achtergestelde groepen symboliseert een verschuiving in het historisch bewustzijn als gevolg van de spijt van de moderniteit.

Op dit moment moet worden opgemerkt dat de 'Age of Apology' als concept an sich zelf geen reden voor de uiting van een specifieke verontschuldiging verschaft, louter de bredere toestand van de maatschappij die het mogelijk maakt voor die vele verschillende verontschuldigen om geuit te worden. Illustratief voor deze notie zijn die gevallen waar een verontschuldiging op zijn plaats zou zijn of zelfs wordt geëist door betrokkenen maar niet wordt gegeven. Onder het bewind van Stephen Harper bijvoorbeeld wordt op 9 mei 2008 door de federale overheid een onderwijsfonds aangekondigd ter waarde van tien miljoen dollar als erkenning voor de internering van Oekraïense-Canadezen gedurende de Eerste Wereldoorlog.⁷³ Een officiële verontschuldiging blijft echter achterwege, in tegenstelling tot de verontschuldigen voor vergelijkbare vergrijpen en interneringen tegen Japans-Canadezen en Italiaanse-Canadezen in 1988 en 1990 respectievelijk. Andere factoren moeten dus van belang zijn voor de vraag waarom specifieke politieke verontschuldigen worden gegeven. Tevens kan de notie van het 'tijdperk van verontschuldiging' niet het moment of de specifieke unieke wijze waarop de verontschuldiging wordt gegeven verklaren.

Deze onderlinge verschillen tussen de verscheidene gevallen van politieke verontschuldigen zullen de focus vormen van de rest van dit onderzoek. In het volgende hoofdstuk zal daarom weer de casus van de High Arctic Relocation worden aangehaald als uitgangspunt van vergelijking met andere politieke verontschuldigen die door het Harper bewind zijn gemaakt.

⁷² Olick, "The Politics of Regret: Analytical Frames," 59.

⁷³ The Canadian Press, "Ukrainian-Cdns. hail resolution of internment issue."

Hoofdstuk 2: Vergelijking van Verontschuldigen

Nu in grote lijnen is besproken waarom de proliferatie van politieke verontschuldigen in Canada heeft plaatsgevonden, is het nodig om aandacht te besteden aan de vraag hoe specifieke gevallen van verontschuldiging met elkaar verschillen. Het bestuderen van verschillende specifieke gevallen waar de Canadese overheid verontschuldigen heeft uitgegeven is namelijk belangrijk om geen eenzijdig beeld af te geven van het historisch record. Hoewel de hierboven beschreven veranderingen in de late helft van de twintigste eeuw de bredere context beschrijven waardoor politieke verontschuldigen in Canada tot stand komen, heeft elke individuele politieke verontschuldiging ook een bijbehorende individuele geschiedenis die bijdraagt aan die totstandkoming. Deze context en de factoren die hebben bijgedragen aan het uiten van een politieke verontschuldiging door de overheid kunnen mede een effect hebben op de verschillende vormen die verontschuldigen kunnen aannemen. In *Politics and the Past* beschrijft John Torpey hoe de verontschuldiging als handeling, in alle vormen die deze kan aannemen, een onderdeel is van een breder veld van 'reparatie politiek'.⁷⁴ Dit veld bestaat uit een kern van 'transitional justice' en loopt uiteen naar uitingen van reparaties, verontschuldigen, en uiteindelijk een belang bij een vorm van 'collective memory' die bekend staat als 'communicative history', waarin beide partijen zoeken naar een gedeelde geschiedenis met een besef dat de bestaande narratieven al zijn beïnvloed door diezelfde geschiedenis.⁷⁵ Deze context kan helpen om te verklaren waarom uitingen van politieke verontschuldigen zo uitéén kunnen lopen. Dit hoofdstuk zal daarom gaan kijken naar hoe verschillende politieke verontschuldigen die door Canada zijn gemaakt onder het bewind van Stephen Harper op zowel inhoudelijk als contextueel niveau met elkaar verschillen.

Meerdere auteurs hebben al criteria opgezet om een verontschuldiging op te beoordelen. De auteur en filosoof Janna Thompson bijvoorbeeld, verschaft in 'Apology, Justice, and Respect' meerdere criteria waar oprechte verontschuldigen volgens haar aan zouden moeten voldoen. Daaronder valt de opmerking dat; "*it requires that the parties reach a common understanding of the injustice*".⁷⁶ Ook de eerder genoemde auteur Matt James legt een grote nadruk op het belang dat de verontschuldiging; "*names the wrongs in question*".⁷⁷ Erkenning van welke specifieke misstappen hebben plaatsgevonden en de daarvoor bestaande redenen zijn noodzakelijk voor het beeld van de nationale geschiedenis dat Canada uitdraagt, met name als dat beeld de duistere pagina's van die geschiedenis betreft. Dergelijke criteria maken het ontbreken van een reden voor het proces van de High Arctic Relocation in de verontschuldiging die in 2010 door John Duncan in Inukjuak wordt gegeven zeer opmerkelijk. Volgens Matt James heeft de Canadese overheid daarnaast een historische neiging van engageren in 'onoprechte' en gebrekkige handelingen van reparaties en verontschuldigen voor historische misstanden terwijl zij tegelijkertijd een onbehoorlijk profijt halen uit de participatie in dit proces.⁷⁸ Dit is grotendeels een normatieve assertie die door James wordt gemaakt over hoe verontschuldigen er uit zouden moeten zien. Desalniettemin kunnen de criteria van James wel worden gebruikt om de verschillen tussen verscheidene verontschuldigen onder de loep te leggen. De criteria die Matt James beschrijft luiden als volgt: "*An authentic apology: (1) is recorded officially in writing; (2)*

⁷⁴ Torpey, *Politics and the Past*, 6-7.

⁷⁵ Ibid, 6.

⁷⁶ Thompson, "Apology, Justice, and Respect," 43.

⁷⁷ James, "Wrestling with the Past," 139.

⁷⁸ Ibid, 137.

names the wrongs in question; (3) accepts responsibility; (4) states regret; (5) promises nonrepetition; (6) does not demand forgiveness; (7) is not hypocritical or arbitrary; and (8) undertakes--through measures of publicity, ceremony, and concrete reparation--both to engage morally those in whose name apology is made and to assure the wronged group that the apology is sincere."⁷⁹ Deze criteria kunnen een uitgangspunt vormen om de verontschuldigungen die onder het bewind van Harper zijn gemaakt te bekijken.

Onder andere deze criteria - gezamenlijk met de historische context - zullen in het vervolg van dit hoofdstuk daarom gebruikt worden om verschillende uitingen van politieke verontschuldigungen gedurende de de kabinetsperiode van Stephen Harper, de 22e minister-president van Canada, tussen 2006 en 2015 te onderzoeken. Het isoleren van de gezags periode van één bewind, in dit geval dat van Harper, maakt het mogelijk om de interne consistentie in manieren van het geven van verontschuldigungen en de mogelijke discrepanties daartussen te beoordelen zonder te worden beïnvloed door culturele of systematisch politieke verschillen die kunnen bestaan tussen verschillende landen of politieke regimes. Onder minister-president Stephen Harper heeft de Canadese federale overheid meerdere verontschuldigungen afgegeven voor misstappen en wreedheden uit het verleden.

De verontschuldiging voor de Chinese Head Tax

Op 22 juni 2006 - iets meer dan vier maanden na zijn aantreden als minister-president op 6 februari - gaf Stephen Harper een verontschuldiging in de House of Commons voor de 'head tax' die tussen 1885 en 1923 op Chinese immigranten werd opgelegd.⁸⁰ Harper's verontschuldiging kwam gepaard met de aankondiging van een symbolische vergoeding van \$20,000 voor de ongeveer 20 overlevende betalende van de belasting en de ongeveer 200 overlevende echtgenoten van inmiddels overleden betalende van de belasting.⁸¹

Het eerste criteria dat door Matt James genoemd wordt om een politieke verontschuldiging op te beoordelen luidt; "(1) *is recorded officially in writing*".⁸² Janna Thompson schrijft tevens over de overheids inzet richting verzoening dat "*embedding an account of the injustice in the nation's official history contributes to that goal*".⁸³ Het simpele gegeven dat de verontschuldiging in dit geval heeft plaatsgevonden in de House of Commons draagt daarbij een significante waarde. Het betekent dat de verontschuldiging is vastgelegd in de officiële boekhouding van de House of Commons of Canada en daardoor bewaard zal blijven voor toekomstige generaties. In dit geval de eerste sessie van het 39ste parlement van Canada, in Hansard nummer 46 van donderdag 22 juni 2006.⁸⁴ Daarnaast treft het geven van de verontschuldiging in de House of Commons ook op het ceremoniële aspect dat onder criteria (8) van James valt. Janna Thompson legt eveneens een nadruk op een ceremoniële plechtigheid als een belangrijk aspect voor het uitgeven van verontschuldigungen.⁸⁵

⁷⁹ Ibid, 139.

⁸⁰ Clark, "PM offers apology, 'symbolic payments' for Chinese head tax."; Government of Canada, "Prime Minister Harper Offers Full Apology for the Chinese Head Tax."

⁸¹ Clark, "PM offers apology, 'symbolic payments' for Chinese head tax."

⁸² James, "Wrestling with the Past," 139.

⁸³ Thompson, "Apology, Justice, and Respect," 42.

⁸⁴ House of Commons of Canada, "39TH PARLIAMENT, 1ST SESSION EDITED HANSARD • NUMBER 046."

⁸⁵ Thompson, "Apology, Justice, and Respect," 43.

Minister-president Stephen Harper opent zijn toespraak met een erkenning van de Chinees-Canadezen en Chinese immigranten die hebben geleden onder de wreedheid van de Chinese Head Tax en maakt namens Canada in haar geheel zijn excuses voor de gebeurtenis. Harper maakt in zijn verontschuldiging onder andere een aanspraak op de reden voor de implementering van de belasting.

“Beginning with the Chinese Immigration Act of 1885, a head tax of \$50 was imposed on Chinese newcomers in an attempt to deter immigration. Not content with the tax's effect, the government subsequently raised the amount to \$100 in 1900 and then to \$500 in 1903, the equivalent of two years' wages.”

“For over six decades, these race based financial measures aimed solely at the Chinese were implemented with deliberation by the Canadian state. This was a grave injustice and one we are morally obligated to acknowledge.”⁸⁶

Een grote nadruk wordt door Harper gelegd op de bedachtzaamheid van het beleid door de Canadese overheid, wat de basis vormt voor de vervulling van criteria (2) van James betreffende de reden voor de verontschuldiging. De minister-president gaat daarna uitgebreid in op het leed dat Chinees-Canadezen hebben meegemaakt als gevolg van het beleid; waaronder stigma, uitsluiting, de scheiding van vele families en armoede.

“The Government of Canada recognizes the stigma and exclusion experienced by the Chinese as a result. We acknowledge the high cost of the head tax meant that many family members were left behind in China, never to be reunited, or that families lived apart and in some cases in extreme poverty for years. We also recognize that our failure to truly acknowledge these historical injustices has prevented many in the community from seeing themselves as fully Canadian.”⁸⁷

Harper nam gelijktijdig de volledige verantwoordelijkheid voor de gebeurtenis namens de overheid van Canada, uitte zijn diepe en gemeende spijt voor de wreedheid en discriminatie als gevolg van het beleid, en beloofde ervoor te zorgen dat dergelijke fouten nooit meer gemaakt zouden kunnen worden, wat gezamenlijk respectievelijk criteria (3) over verantwoordelijkheid, (4) over spijt en (5) over non-repetitie vervult.

“To give substantive meaning to today's apology, the Government of Canada will offer symbolic payments to living head tax payers and living spouses of deceased payers. In addition, we will establish funds to help finance community projects aimed at acknowledging the impact of past wartime measures and immigration restrictions on the Chinese Canadian community and other ethnocultural communities.”

“In closing, let me assure the House that the government will continually strive to ensure that similar unjust practices are never allowed to happen again. We have the collective responsibility to build a country based firmly on the notion of equality of opportunity, regardless of one's race or ethnic origin. Our deep sorrow over the racist

⁸⁶ House of Commons of Canada, “39TH PARLIAMENT, 1ST SESSION EDITED HANSARD • NUMBER 046.”

⁸⁷ Ibid.

*actions of our past will nurture an unwavering commitment to build a better life for all Canadians.*⁸⁸

Nadat minister-president Harper was uitgesproken nam Bill Graham - de toenmalige leider van de oppositie - het woord, die eensgelijke sentimenten uitte als Harper. Graham nam tevens de gelegenheid om de aanwezigheid van verschillende vooraanstaande Chinees-Canadezen in de bovengelegen galerij te erkennen. Een vermelding en korte samenvatting van deze verontschuldiging is tevens terug te vinden in de vorm van een persbericht van 22 juni 2006 genaamd 'Prime Minister Harper Offers Full Apology for the Chinese Head Tax' dat is uitgegeven door de Canadese overheid.⁸⁹ Deze ondernemingen wijzen gezamenlijk op de poging van de overheid om de verontschuldiging in de publiciteit te brengen, wat tevens een onderdeel is van criteria (8) van James.

De verontschuldiging voor de Residential Schools

Bijna twee jaar later, op 11 juni 2008, verontschuldigde Harper zich namens de federale overheid in de House of Commons voor Canada's residentiële schoolsysteem, waar meer dan honderdvijftigduizend First Nations, Metis en Inuit kinderen tussen de jaren 1840' en 1996 naar toe zijn gestuurd.⁹⁰ Deze verontschuldiging is net zoals de bovenstaande verontschuldiging, wegens de locatie waar deze is afgegeven opgenomen in de officiële verslagen van de House of Commons, en heeft daarmee een vaste plek in de collectieve geschiedenis van Canada verkregen. Hier betreft dat de tweede sessie van het 39ste parlement van Canada, Hansard nummer 110 van 11 juni 2008.⁹¹ Ook heeft de overheid een persbericht uitgegeven met de gehele tekst van Harper's toespraak.⁹² Dit heeft gelijk betrekking op de eerder besproken criteria (1) en criteria (8) van James.

In zijn toespraak noemt Harper de scheiding van de meer dan honderdvijftigduizend Aboriginal kinderen van hun ouders en gemeenschappen en hun behandeling in deze scholen 'een duister hoofdstuk' uit de geschiedenis van Canada. De overheid van Canada erkent daarmee dat dit beleid van gedwongen assimilatie verkeerd was, ongekende pijn heeft veroorzaakt en geen plaats in Canada zou mogen hebben. Honderdtweëndertig scholen kregen financiële steun van de federale overheid om dit beleid uit te voeren.

"In the 1870s, the federal government, partly in order to meet its obligations to educate aboriginal children, began to play a role in the development and administration of these schools. Two primary objectives of the residential school system were to remove and isolate children from the influence of their homes, families, traditions and cultures, and to assimilate them into the dominant culture. These objectives were based on the assumption that aboriginal cultures and spiritual

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ Government of Canada, "Prime Minister Harper Offers Full Apology for the Chinese Head Tax."

⁹⁰ Campion-Smith, "Harper officially apologizes for native residential schools."; Government of Canada; Government of Canada. "Prime Minister Harper offers full apology on behalf of Canadians for the Indian Residential Schools system."

⁹¹ House of Commons of Canada, "39TH PARLIAMENT, 2ND SESSION, EDITED HANSARD • NUMBER 110."

⁹² Government of Canada, "Prime Minister Harper offers full apology on behalf of Canadians for the Indian Residential Schools system."

*beliefs were inferior and unequal. Indeed, some sought, as was infamously said, "to kill the Indian in the child".*⁹³

In de verontschuldiging erkent de overheid dat de residentiële scholen diep negatieve gevolgen hadden en het beleid een doorlopende en schadelijke impact had op de Aboriginal culturen en talen in Canada. First Nations, Inuit en Métis talen en culturele gebruiken werden verboden in deze scholen. Harper benoemt daarnaast onomwonden zowel het emotioneel, fysiek en seksueel misbruik als de verwaarlozing van hulpeloze kinderen, beide soms zelfs met dodelijke gevolgen, en hun scheiding van machteloze families en gemeenschappen. De verontschuldiging is hiermee zeer expliciet in het benoemen van de fouten in kwestie en de redenen hiervoor, wat gezamenlijk onder criteria (2) van James valt. De minister-president benadrukte vervolgens de buitengewone moed van de duizenden overlevenden die naar voren zijn gekomen om publiekelijk te spreken over het misbruik dat zij ervaren hebben. Vele voormaligen studenten zijn tot Harper's spijt echter overleden voordat zij een volledige verontschuldiging van de Canadese overheid hebben kunnen ontvangen. De verontschuldiging is daarom direct gericht aan de ongeveer 80,000 overlevende voormalige studenten van deze scholen, en alle familieleden en gemeenschappen die door het residentiële schoolstelsel getroffen zijn.

"The burden of this experience has been on your shoulders for far too long. The burden is properly ours as a government, and as a country. There is no place in Canada for the attitudes that inspired the Indian residential schools system to ever again prevail."

*"We are sorry. Nimitataynan. Niminchinowesamin. Mamiattugut."*⁹⁴

Criteria (3), (4) en (5) van James over verantwoordelijkheid, spijt en non-repetitie worden in dit deel eveneens vervuld. De verontschuldiging eindigt met een uitbreiding over de schikkingsovereenkomst die inging op 19 september 2007. Een belangrijk onderdeel van die overeenkomst was de afspraak over een *"Indian residential schools truth and reconciliation commission"*. Deze commissie symboliseert volgens Harper de mogelijkheid en de inzet om alle Canadezen te informeren over de gebeurtenissen omtrent en de geschiedenis van het Indian residentiële schoolstelsel in Canada, wat van betrekking is op de *"measures of publicity"* die onder criteria (8) van James benoemd worden. De overheid erkent hier dat de afwezigheid van een verontschuldiging een drempel is geweest voor het proces van verzoening.

⁹³ House of Commons of Canada, "39TH PARLIAMENT, 2ND SESSION, EDITED HANSARD • NUMBER 110."

⁹⁴ House of Commons of Canada, "39TH PARLIAMENT, 2ND SESSION, EDITED HANSARD • NUMBER 110."

Phil Fontaine (rechts) - hier in zijn derde en laatste term als National Chief van de 'Assembly of First Nations' - kijkt hoe minister-president Stephen Harper (midden) de hand schudt van Beverly Jacobs (links), hoofd van de 'Native Women's Association of Canada', nadat zij heeft gereageerd op de overheids verontschuldiging voor meer dan een eeuw van misbruik en cultureel verlies omtrent de Indian residentiële scholen gedurende een ceremonie in de House of Commons op Parliament Hill in Ottawa, op woensdag 11 juni 2008. Foto door TOM HANSON/THE CANADIAN PRESS.⁹⁵

De verontschuldiging voor het Komagata Maru Incident

Een paar maanden na de verontschuldiging voor de Indian Residential Schools in Canada, gedurende een evenement in British Columbia op 3 augustus 2008, gaf Stephen Harper een verontschuldiging voor het Komagata Maru incident, waarbij een schip vol migranten uit India werd afgewend van Vancouver in 1914.⁹⁶ De Komagata Maru vaarde op 23 mei 1914 de haven van Vancouver binnen met 376 mensen aan boord. De overheid stond de passagiers echter niet toe van boord te gaan en het schip zou voor ongeveer twee maanden in de haven liggen. Uiteindelijk werd het schip gedwongen terug naar Calcutta te varen waar het werd opgevangen door politie. Twintig mensen kwamen om het leven en anderen werden gevangen genomen. In tegenstelling tot de twee bovenstaande verontschuldigingen is deze verontschuldiging niet afgegeven in de House of Commons. Het evenement was in de stad Surrey, wat een grote Indische gemeenschap heeft. De organisatoren van het evenement eisten daarom direct na Harper's toespraak een officiële verontschuldiging van de overheid in de House of Commons. In een nieuwsartikel over het evenement schrijft CBC News dat aanwezigen de verontschuldiging onacceptabel vonden. Eén van deze aanwezigen, Jaswinder Singh Toor, de president van 'The Descendants of Komagatamaru Society' reageerde dat; *"We were expecting the prime minister of Canada to do the right thing. The right thing was ... like the Chinese Head Tax."*⁹⁷ Toor refereerde hierbij aan de wijze waarop Harper's verontschuldiging voor de Chinese Head tax was gemaakt; in de

⁹⁵ The Canadian Press, "A timeline of official apologies from the federal government."

⁹⁶ CBC News, "Harper apologizes in B.C. for 1914 Komagata Maru incident."

⁹⁷ Ibid.

House of Commons en daardoor dus als officieel onderdeel van de boekhouding van Canada.⁹⁸ De wijze waarop deze verontschuldiging is gegeven voldoet daarom niet aan criteria (1) van James. Er is geen officieel transcript van de verontschuldiging beschikbaar of reeds gemakkelijk te vinden via officiële kanalen zoals een persbericht, notulen of verslagen van de House of Commons. Criteria (8) wordt, met name door een gebrek aan een plechtige ceremonie en een gebrek aan bijbehorende publiciteit, tevens niet voldaan. Een transcript van de verontschuldiging is wel nog terug te vinden in een artikel uit 2011 genaamd; ‘The Apology and its Aftermath’ door Alia Somani, gepubliceerd in het tijdschrift *Postcolonial Text*.⁹⁹ Harper gaf een korte toespraak in Surrey. Zijn volledige samenvatting van het incident luidde als volgt;

“But like all countries, our record isn’t perfect. We haven’t always lived up to our own ideals. One such failure, as has been mentioned, was the detention and turning away of the Komagata Maru in 1914, an event that caused much hardship for its passengers, 376 subjects of the British crown from Punjab, and which for many of them ended in terrible tragedy.”¹⁰⁰

Hierbij wordt - met betrekking tot criteria (2) - niet gesproken over een specifieke reden voor het incident of de uiteindelijke dodelijke slachtoffers. Harper verwijst hierna terug op een motie die is aangesteld in de House of Commons door kamerlid Ruby Dhalla op 2 april 2008 en uiteindelijk aangenomen op 15 mei welke hield dat de Canadese overheid; “...*should officially apologize to the Indo-Canadian community and to the individuals impacted in the 1914 Komagata Maru incident, in which passengers were prevented from landing in Canada.*”¹⁰¹ Harper vervult de vraag van deze motie vervolgens in één enkele zin.

“Today, on behalf of the Government of Canada, I am officially conveying as Prime Minister that apology.”¹⁰²

Hierna bedankt Harper meteen enkele personen en instanties die hard hebben gewerkt om deze verontschuldiging te bemachtigen, zoals de ‘Komagata Maru Descendants Association’. Er wordt verder niet expliciet verantwoordelijkheid genomen voor het incident met een concrete reden en deze verontschuldiging voldoet daarmee tevens niet aan criteria (3) van James.

De verontschuldiging voor de High Arctic Relocation

In eerste oogopslag is de verontschuldiging uit 2010 voor de High Arctic Relocation wellicht een opvallend geval tussen de anderen verontschuldigungen die onder de kabinetsperiode van Harper zijn uitgegeven door de Canadese overheid. Op 18 augustus 2010 geeft de

⁹⁸ Minister-president Justin Trudeau, de opvolger van Harper, heeft uiteindelijk op 18 mei 2016 een officiële verontschuldiging in de House of Commons afgegeven voor het Komagata Maru incident; Prime Minister of Canada Justin Trudeau, “Komagata Maru apology in the House of Commons.”

⁹⁹ Somani, “The Apology and its Aftermath,” 14.

¹⁰⁰ Somani, “The Apology and its Aftermath,” 16.

¹⁰¹ House of Commons of Canada, “Journals No. 70 - April 2, 2008 (39-2) - House of Commons of Canada.”; House of Commons of Canada, “Journals No. 96 - May 15, 2008 (39-2) - House of Commons of Canada.”

¹⁰² Somani, “The Apology and its Aftermath,” 16.

Canadese overheid een officiële verontschuldiging aan de Inuit voor het proces van de High Arctic Relocation. John Duncan, de twaalf dagen eerder benoemde minister van Indian Affairs and Northern Development, brengt de verontschuldiging in de vorm van een toespraak gegeven in Inukjuak, het voormalige Port Harrison.¹⁰³ Deze verontschuldiging is in tegenstelling tot de hierboven besproken verontschuldigungen dus niet gegeven door minister-president Stephen Harper zelf. Dit verschil is opvallend aangezien het vaak gebruikelijk is dat politieke verontschuldigungen die namens een heel land gemaakt worden door de hoogste ambtenaar van dat land, in dit geval de minister-president, gegeven worden. Hoewel het geval van de High Arctic Relocation een relatief kleine groep mensen bedraagt - met 87 mensen die tussen 1953 en 1955 onderdeel van de Relocation uitmaakten¹⁰⁴ - heeft Stephen Harper wel al eerder zelf een verontschuldiging afgegeven aan een vergelijkbare kleine groep in het geval het Komagata Maru incident. Daarnaast heeft het doorlopende karakter en de creatie van de twee nieuwe gemeenschappen in Resolute Bay en Grise Fiord uiteindelijk meer levens geraakt dan zowel die originele 87 mensen als de 376 mensen aan boord de Komagata Maru in 1914. Het relatief obscure karakter van deze gebeurtenissen in het Canadese Arctische Archipel in vergelijking met bijvoorbeeld de Chinese Head Tax of de residentiële scholen van Canada is hier dus niet perse een directe verklaring voor. Daarnaast is de verontschuldiging die door Duncan is gemaakt dus net als de verontschuldiging voor het Komagata Maru incident geen onderdeel van de officiële verslagen van de House of Commons. Een transcript van de toespraak van Duncan is daarentegen - met betrekking op criteria (1) van James - wel opgenomen in de archieven van de Canadese overheid en tevens te vinden op haar website.¹⁰⁵ Tevens heeft het kantoor van John Duncan namens Indian and Northern Affairs Canada op 18 augustus 2010 een persbericht naar buiten gebracht waarin de gelegenheid en de verontschuldiging wordt aangehaald.¹⁰⁶

Duncan begint zijn toespraak door de aanwezigen Inuit leiders, overlevenden en de gemeenschap in Inukjuak aan te spreken dat hij daar is namens de minister-president, de overheid van Canada en alle Canadezen om een verontschuldiging te geven voor het proces van de High Arctic Relocation. Duncan gaat vervolgens uitgebreid in op het leed en de harde omstandigheden die de 'Relocated' hebben moeten doorstaan.

"We would like to express our deepest sorrow for the extreme hardship and suffering caused by the relocation. The families were separated from their home communities and extended families by more than a thousand kilometres. They were not provided with adequate shelter and supplies. They were not properly informed of how far away and how different from Inukjuak their new homes would be, and they were not aware that they would be separated into two communities once they arrived in the High Arctic. Moreover, the Government failed to act on its promise to return anyone that did not wish to stay in the High Arctic to their old homes."¹⁰⁷

Duncan uitte in zijn verontschuldiging namens de overheid van Canada een gevoel van spijt voor de gebeurtenissen in de jaren '50, voor zowel de fouten en gebroken beloftes uit dit

¹⁰³ CBC News, "Inuit get federal apology for forced relocation."

¹⁰⁴ CBC News, "Inuit get federal apology for forced relocation." ; Marcus, *Out In The Cold*, 103-105.

¹⁰⁵ Government of Canada, "Apology for the Inuit High Arctic relocation."

¹⁰⁶ Government of Canada, "Government of Canada Apologizes for Relocation of Inuit Families to the High Arctic: News Release."

¹⁰⁷ Government of Canada, "Apology for the Inuit High Arctic relocation."

duistere hoofdstuk van de Canadese geschiedenis en voor het feit dat de relocation überhaupt heeft plaats kunnen vinden. Dit voldoet aan criteria (4) van James. Daarna uit de minister lof voor de Relocatees en hun nabestaanden die ondanks hun leed en ontbering geslaagd zijn in het bouwen van twee levendige gemeenschappen in Grise Fiord en Resolute Bay. In zijn verontschuldiging geeft Duncan echter geen expliciet genoemde reden waarom deze twee gemeenschappen in eerste instantie gecreëerd moesten worden. De dichtstbijzijnde opmerking omtrent deze vraag zegt louter dat de Inuit hebben bijgedragen aan de vertegenwoordiging van Canada in het hoge Noorden.

“The Government of Canada recognizes that these communities have contributed to a strong Canadian presence in the High Arctic.”¹⁰⁸

In tegenstelling tot de verwoording bij de verontschuldiging voor de residentiële scholen is deze erkenning van de bijdrage aan de aanwezigheid van Canada in het hoge Noorden geen specifieke toegave van of verontschuldiging voor de intenties achter het specifiek beleid. De intentie achter het beleid van de High Arctic Relocation is namelijk sinds de jaren 50' al een veel bevochten punt.¹⁰⁹ De verontschuldiging van Duncan vermijdt op deze wijze het noemen van een expliciete reden voor dit beleid van de Canadese overheid. Daarmee schiet de verontschuldiging te kort op het gebied van criteria (2) en criteria (3) van James. De minister vermeldt daarentegen wel het belang van de erkenning van deze geschiedenis voor Canada.

“The relocation of Inuit families to the High Arctic is a tragic chapter in Canada's history that we should not forget, but that we must acknowledge, learn from and teach our children. Acknowledging our shared history allows us to move forward in partnership and in a spirit of reconciliation.”¹¹⁰

Hoewel hier niet expliciet wordt gezegd dat deze gebeurtenissen zich niet mogen herhalen, is de implicatie achter deze statement - het moeten leren van het verleden - er wel één van non-repetitie. Dit was criteria (5) van James.

Zoals hierboven is aangetoond bestaan er dus tastbare verschillen tussen de verontschuldigungen die onder minister-president Harper zijn uitgegeven. Deze verschillen bestaan zowel in inhoud als in de context van de verontschuldiging; zoals de locatie waar deze wordt gegeven, de publiciteit die hierom wordt gecreëerd of de vraag of de verontschuldiging in officiële kanalen is opgenomen. Op inhoudelijk niveau bestaat er verschil tussen het wel of niet benoemen van de redenen voor bepaalde gebeurtenissen, het uiten van spijt en het accepteren van verantwoordelijkheid. Het uiten van spijt voor bepaalde gebeurtenissen is daarnaast niet hetzelfde als het op zich nemen van de schuld of verantwoordelijkheid daarvoor.

Deze verontschuldigungen komen echter niet zo maar uit het niets tot stand. De fenomenen van de 'Age of Apology' en de proliferatie van het beleid van multiculturalisme in Canada die in hoofdstuk één zijn besproken vormen louter de bredere context waarbinnen deze verontschuldigungen plaatsvinden. Elk individueel geval heeft een eigen unieke geschiedenis van actoren en factoren die de verontschuldiging tot stand hebben gebracht.

¹⁰⁸ Ibid.

¹⁰⁹ Lackenbauer, *Human Flagpoles or Humanitarian Action?*, vi-vii.

¹¹⁰ Government of Canada, "Apology for the Inuit High Arctic relocation."

Deze vormen mede de reden dat verschillende gevallen van politieke verontschuldiging qua presentatie zo uit elkaar kunnen lopen. Dit terwijl zij gezamenlijk de bredere context van de 'Age of Apology' in Canada vormen. Het volgende hoofdstuk zal daarom ingaan op deze factoren en hoe deze invloed hebben op de totstandkoming van de genoemde politieke verontschuldiging.

Hoofdstuk 3: Verschil en Identiteit

In het voorgaande hoofdstuk zijn meerdere verschillen ter sprake gekomen tussen de verschillende uitingen van politieke verontschuldigen gedurende de kabinetsperiode van minister-president Stephen Harper. Deze verschillen laten zien dat het brede framework van de 'Age of Apology' en de veranderingen binnen Canada - zoals de opkomst van het multiculturalisme die dit symboliseren - niet toereikend genoeg is om het gehele scala aan verschillende soorten uitingen van verontschuldigen en het proces van verzoening te kunnen verklaren.

Om deze reden zal dit hoofdstuk gaan kijken naar het aspect van identiteitspolitiek - binnen het multiculturalistisch systeem van Canada - om te zien hoe de verschillende groepen in kwestie een invloed hebben gehad op de verontschuldigen die de overheid heeft uitgegeven. Multiculturalisme wordt sterk geassocieerd met zowel identiteitspolitiek en begrippen zoals "*the politics of difference*" van Iris Marion Young en "*the politics of recognition*" van Charles Taylor.¹¹¹ Allen delen een inzet tot het herevalueren van niet gerespecteerde identiteiten en het veranderen van dominante patronen van representatie en communicatie die bepaalde groepen marginaliseren.¹¹² Multiculturalisme als maatschappelijk standpunt is daarmee tevens gericht op economische belangen en politieke macht. Het omvat dan ook pogingen om economische en politieke benadelingen, die mensen ervaren als gevolg van hun gemarginaliseerde groepsidentiteit, te remediëren. De politiek filosoof Charles Taylor beargumenteert dat mensen hun identiteit niet in isolatie vormen, maar echter in dialoog met, of soms zelfs in strijd tegen anderen.¹¹³ Volgens Taylor zijn mensen daarom afhankelijk van de erkenning van anderen, en een gebrek aan erkenning van anderen of van de maatschappij kan volgens hem schadelijke gevolgen hebben.¹¹⁴ Dit hoofdstuk zal zich richten op de identiteit en acties van deze groepen en zal beargumenteren waarom identiteitspolitiek een essentieel onderdeel is om de verontschuldigen die onderdeel uitmaken van de 'Age of Apology' te begrijpen.

De term 'identiteitspolitiek' zal hier worden opgevat binnen de context van een strijd voor erkenning. Het proberen te bemachtigen van een verontschuldiging van de overheid is een vorm van het verkrijgen van erkenning voor een bepaald gedeeld verleden van een groep waarvoorheen erkenning voor ontbrak. Dit verleden is voor veel groepen, met name voor minderheidsgroepen zoals die hierboven zijn besproken, een cruciaal onderdeel van de eigen identiteit die vaak wordt geformeerd in relatie tot een dominante groep binnen de samenleving. Will Kymlicka, een leidende theoreticus op het gebied van multiculturalisme, beargumenteerde bijvoorbeeld dat de loutere tolerantie voor verschillen tussen groepen te kort schiet bij het doel om mensen die onderdeel zijn van minderheden als gelijken te behandelen. In zijn boek *Multicultural Citizenship* (1995) schrijft Kymlicka dat erkenning en een positieve accommodatie van de gebruiken van minderheden hiervoor nodig is.¹¹⁵ Volgens Kymlicka dienen culturen als "*contexts of choice*" die zinvolle opties verschaffen waarmee mensen hun doelen kunnen bepalen en nastreven. Cultureel lidmaatschap is daarmee een belangrijk onderdeel van de eigen identiteit van mensen.¹¹⁶ Het vervolg van dit hoofdstuk zal kijken naar meer contingente gebeurtenissen om te zien hoe de groepen in

¹¹¹ Taylor, "The Politics of Recognition," 33.

¹¹² Ibid, 34.

¹¹³ Taylor, "The Politics of Recognition," 33.

¹¹⁴ Ibid, 25.

¹¹⁵ Kymlicka, *Multicultural Citizenship*, 89.

¹¹⁶ Ibid, 89-90.

kwestie opereren binnen de structuur van het multiculturalisme en het ‘tijdperk van verontschuldigen’ in Canada.

De weg naar de House of Commons

Van de hierboven genoemde verontschuldigen zijn die voor de Chinese Head Tax en voor het residentiële schoolsysteem van Canada de twee die het dichtst voldoen aan de opgestelde criteria. Beiden volgen daarnaast een jarenlange campagne van belanghebbenden om een verontschuldiging te bemachtigen. Matt James bijvoorbeeld benoemt in ‘Wrestling with the Past’ het werk over bijna twee decennia aan lobbyen, media werk, demonstraties en petitie van de Chinese Canadian National Council, die sinds 1984 campagne voerden voor een officiële verontschuldiging voor de Chinese Head Tax vanuit de overheid.¹¹⁷ Hierbij kwam uiteindelijk zelfs een officiële klacht bij de Verenigde Naties en een rechtszaak onder de ‘Canadian Charter of Rights and Freedoms’ aan te pas.¹¹⁸ De Chinese Canadian Council zocht origineel een officiële verontschuldiging, 23 miljoen dollar aan schadevergoeding voor overlevende betalers van de Head Tax en hun families - dit was het bedrag dat is opgehaald door de belasting zonder bijstelling voor inflatie - en een onbepaald bedrag voor anti-racisme initiatieven en voor gemeenschapsontwikkeling. Dit kwam naar buiten tijdens een presentatie voor de House of Commons Standing Committee on Multiculturalism op 8 december 1987.¹¹⁹ De campagne werd kort voor het uitgeven van de verontschuldiging uit 2006 van Stephen Harper door Matt James beschreven als het duidelijkste voorbeeld van een aanhoudende verzoeningscampagne die er niet in geslaagd was om enige vorm van compensatie, erkenning of verontschuldiging te behalen.¹²⁰

Ook in het geval van de verontschuldiging voor de Residential Schools van Canada heeft jaren van werk van overlevenden, gemeenschappen en aboriginal organisaties aan de grond gelegen van het krijgen van deze verontschuldiging en de culminatie in dit verzoeningsproces. Onder het liberale bewind van minister-president Jean Chrétien werd in januari van 1988 al een ‘Statement of Reconciliation’ aangeboden aan de Aboriginals van Canada voor de residentiële scholen door Jane Stewart, de toenmalige Minister of Indian Affairs and Northern Development.¹²¹ Hoewel de minister-president in Ottawa was op die dag, was hij niet aanwezig bij de ceremonie die plaatsvond in een vergaderzaal op Parliament Hill.¹²² Deze toespraak maakte daarom ook geen onderdeel uit van het officiële record van het parlement. Stewart sloot af door een “*healing fund*” van 350 miljoen dollar aan te kondigen voor de mentale gezondheid van overlevenden studenten van de residentiële scholen.¹²³ Na afloop werd de verklaring door aboriginal leiders, met de uitzondering van Grand Chief Phil Fontaine, afgewezen als een ontoereikende reactie op Canada’s onrechtvaardige behandeling van inheemse groepen in het algemeen en specifiek op het gebied van de nalatenschap van de residentiële scholen.¹²⁴ De verklaring erkende namelijk niet dat het doel van het schoolsysteem de gedwongen assimilatie van Aboriginals

¹¹⁷ James, “Wrestling with the Past,” 145.

¹¹⁸ Dyzenhaus, *Calling Power to Account*, 28.

¹¹⁹ Chinese Canadian National Council, “Minutes of Proceedings and Evidence 11. Presentation to the House of Commons Standing Committee on Multiculturalism”

¹²⁰ James, “Wrestling with the Past,” 145.

¹²¹ Stewart, “Statement of Reconciliation.”

¹²² James, “Wrestling with the Past,” 141.

¹²³ Stewart, “Statement of Reconciliation.”

¹²⁴ James, “Wrestling with the Past,” 141.

was, nog erkende de verklaring de doorlopende desastreuze gevolgen voor de mentale en fysieke gezondheid van de overlevende van de scholen. Het belangrijkste punt was echter wellicht dat de verklaring geen excuses gaf voor de intenties van het beleid of de gevolgen ervan, behalve voor gevallen van fysiek en seksueel misbruik. Deze ergernissen stonden mede door doorlopend activisme vooraan in de verontschuldiging die door Stephen Harper is gegeven in 2008.

Beiden van deze verontschuldigungen volgden een lange en met name invloedrijke campagne voor erkenning van het verleden. Met ongeveer 81.000 mensen die de Chinese Head Tax hebben moesten betalen en ongeveer 150.000 kinderen die naar verschillende residentiële scholen zijn gestuurd, met in beide gevallen vele families en gemeenschappen die die gevolgen eveneens hebben gevoeld, vormen beiden een substantieel onderdeel van de Canadese geschiedenis dat zich eveneens vaak binnen het zicht van de bredere maatschappij heeft afgespeeld. Dit komt in grote lijnen overeen met de opkomst van de “*age of regret*” waar Olick en Coughlin over spreken.¹²⁵ Dat betreft hier een opkomst van bewustzijn en schuldgevoel nadat het project van gedwongen assimilatie van de Canadese staat afbreekt en het multiculturalisme opkomt. Wellicht is het feit dat deze verontschuldigungen in de House of Commons zijn gegeven daarnaast indirect een reden voor een hoge standaard. Toespraken die hier worden gegeven kunnen immers direct worden opgevolgd door commentaar, vragen of tegenspraak van andere kamerleden als een verontschuldiging cruciale elementen lijkt te missen of feiten achterwege laat.

Afgelegen toespraken

Daarentegen zijn de verontschuldigungen voor zowel het Komagata Maru incident als voor de High Arctic Relocation gegeven op plekken die ver verwijderd zijn van Canada's politieke macht in Ottawa. Beiden waren nabij de plek waar het vergrijp zich oorspronkelijk heeft afgespeeld in Surrey, nabij Vancouver, en Inukjuak respectievelijk. In vergelijking met de Chinese Head Tax en het residentiële schoolsysteem hebben het Komagata Maru incident en de High Arctic Relocation een kleinere impact gehad op het collectief van de Canadese maatschappij en diens geschiedenis. Als gevolg - en mede omdat de betrokkenen een kleinere groep vormen met minder politieke invloed - is het moeilijk geweest voor hen om een gepaste politieke verontschuldiging te verkrijgen.

De totstandkoming van de verontschuldiging voor de High Arctic Relocation bijvoorbeeld is net zoals bij bovenstaande gevallen ook mede het gevolg van de jarenlange inzet van een kleinere groep activisten en belanghebbenden. Ondanks een proces dat begon met de klachten die *Inuit Tapirisat of Canada* heeft ingediend bij de Canadian Human Rights Commission in 1990 duurde het uiteindelijk tot 2010 voordat de overheid zich verontschuldigde voor de High Arctic Relocation. Geïnspireerd door de officiële verontschuldiging van de Canadese overheid in 2008 voor het residentiële schoolsysteem, richtte Nunavut Tunngavik Incorporated (NTI) - de wettelijke vertegenwoordiger van de Inuit in Nunavut voor verdragen en onderhandelingen - zich op kunst als een politieke strategie.¹²⁶ Zij kondigden op dinsdag 14 april 2009 in een persbericht de creatie van twee monumenten aan en noemden zeven doelstellingen voor het project.¹²⁷ De meeste van deze

¹²⁵ Olick, “The Politics of Regret: Analytical Frames,” 37-38.

¹²⁶ Prouty, “How Art Brought About an Apology for High Arctic Relocations.”

¹²⁷ Het persbericht van NTI zegt “*to meet 6 overall objectives*”, maar noemt daarna weldegelijk zeven doelstellingen in bulletpoint vorm. Dit is waarschijnlijk niet meer dan een kleine vergissing;

doelstellingen hadden betrekking op herdenking en het publieke bewustzijn van de gebeurtenissen, maar de laatste doelstelling in het persbericht van NTI vernoemt expliciet dat een doel van de monumenten was; “*To gain an apology from the Government of Canada.*”¹²⁸ Twee vooraansteende beeldhouwers uit Nunavut, Looty Pijamini (van Grise Fiord) en Simeonie Amagoalik (van Resolute) werden in dienst genomen door Nunavut Tunngavik Incorporated om beide een monument te bouwen om de Inuit te herdenken die hebben geleden als een gevolg van de Relocation in 1953.¹²⁹ Het monument van Pijamini in Grise Fiord toont een vrouw met een klein jongetje en een husky, terwijl de vrouw somber richting Resolute Bay kijkt. Haar blik wordt ongeveer vierhonderd kilometer ten zuidwesten in Resolute Bay ontvangen door een alleenstaande man - het beeld gemaakt door Amagoalik, die zelf in 1953 onderdeel was van de Relocation¹³⁰ - die terug richting Grise Fiord staart. Het idee achter het monument was om een gescheiden familie af te beelden die verlangde om elkaar weer te zien. Volgens de Canadian Broadcasting Corporation vond de officiële inhuldiging van de monumenten uiteindelijk plaats in begin september van 2010. De minister van Indian and Northern Affairs Minister John Duncan, die minder dan een maand daarvoor de officiële verontschuldiging voor de High Arctic Relocation had afgegeven, was ondanks de sterke en koude wind in de afgelegen gemeenschap met ongeveer vijftig anderen mensen samengekomen in Resolute; waaronder overheidsambtenaren, Inuit leiders en overlevenden van de Relocation.¹³¹

Door de jaren heen is er tevens steeds meer media aandacht gekomen voor de gemeenschappen in Resolute Bay en Grise Fiord. De film *Broken Promises - The High Arctic Relocation* van Patricia Tassinari uit 1995 beeldt het leed en leven van de Inuit af na de gedwongen verhuizing door de Canadese overheid.¹³² Het proces van High Arctic Relocation is daarnaast ook het onderwerp van Zacharias Kunuk's film genaamd *Exile* uit 2008, geproduceerd door Isuma, welke het verhaal van enkele verplaatste families vertelt.¹³³ Het is tevens het onderwerp van de documentaire film uit 2008 van Marquise Lepage genaamd *Martha of the North (Martha qui vient du froid)*. De film vertelt het verhaal van Martha Flaherty, kleindochter van Robert J. Flaherty, die op vijfjarige leeftijd van Inukjuak naar Grise Fiord op Ellesmere Island ging.¹³⁴

Ook in vele kranten verscheen in de jaren voor de verontschuldiging steeds vaker een kop met betrekking op de High Arctic Relocation. Michael Byers - Canada Research Chair voor wereldpolitiek bij de University of British Columbia, die tevens diende als consultant voor de Senate Committee on Fisheries and Oceans in Nunavut - schreef bijvoorbeeld op 12 juni 2008, één dag na Harper's verontschuldiging voor de residentiële scholen in Canada, een opiniestuk genaamd 'Mr. Harper, apologize to the 'High Arctic exiles' in *The Globe and Mail*.¹³⁵ Byers schrijft dat er wellicht geen overtuigendere kandidaat voor een verontschuldiging is, zowel op politiek als moreel gebied, dan deze groep Inuit. *The*

Nunavut Tunngavik Incorporated, “NTI Announces Creation of Monuments to Commemorate High Arctic Relocations.”

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ Ibid.

¹³⁰ ‘Simeonie Amagoalik’ wordt o.a. genoemd in Appendix A - de lijst met namen van relocatees - in Alan R. Marcus' boek *Out In The Cold* op pagina 104. Achter zijn naam staat E9-899, de toendertijd twintig jaar oude Amagoalik staat aangewezen als ‘head’ van een familie - waar ook zijn vrouw, broer en moeder onderdeel van uitmaakten - die in 1953 van Port Harrison naar Resolute Bay ging.

¹³¹ CBC News, “Resolute monument honours High Arctic exiles.”

¹³² National Film Board of Canada. “Broken Promises - The High Arctic Relocation.”

¹³³ IsumaTV Productions, “Exile Nutaunikut.”

¹³⁴ National Film Board of Canada, “Our Collection: Martha of the North.”

¹³⁵ Byers, “Mr. Harper, apologize to the 'High Arctic exiles'.”

Toronto Star - samen met *The Globe and Mail* de twee meest gelezen kranten van Canada - publiceert in 2009 ook twee artikelen over de High Arctic Relocation; 'Inuit were moved 2,000 km in Cold War manoeuvring'¹³⁶ op 29 november, en 'High Arctic exiles still feel raw'¹³⁷ een dag later op 30 november. Gedurende de zeventien jaar na het rapport van de Royal Commission on Aboriginal Peoples waarin de Canadese overheid werd aangeraden om haar excuses aan te bieden voor de High Arctic Relocation, hebben de belanghebbende Inuit en voorstanders van hun belangen niet stil gezeten. Hun handeling moeten zeker meegerekend worden in de totstandkoming van de verontschuldiging voor de High Arctic Relocation in 2010.

Identiteitspolitiek en de politiek van erkenning is inherent verbonden met die totstandkoming. De beste manier om dit duidelijk te maken is wellicht met een terugkoppeling naar de eerder genoemde metafoor van het uniek Canadees cultureel mozaïek.¹³⁸ Dit mozaïek werd gebruikt om het multiculturalistisch systeem van Canada te symboliseren, en staat tevens in direct contrast met de metafoor van de 'melting pot' die bijvoorbeeld in de Verenigde Staten prominent is. In dit mozaïek werken alle individuele onderdelen samen om een afbeelding te creëren. Echter zijn, net als in een fysieke versie, niet per se alle onderdelen even groot, invloedrijk of prominent aanwezig. Erkenning is daarom niet voor elke groep even gemakkelijk te bereiken, aangezien niet elke groep evenveel politieke invloed heeft, en de geschiedenis van elke groep niet een even groot onderdeel uitmaakt van het nationaal bewustzijn in Canada.

Een strikte structurele blik die vooral is gericht op de opkomst van politieke verontschuldigheden in het geheel - zoals de blikken die alleen zijn gefocust op de verschuiving van het politieke landschap waarbinnen deze verontschuldigheden plaatsvinden - is daarom niet toereikend om de besproken verschillen te verklaren. Een zekere mate van contingentie en begrip van identiteitspolitiek is hiervoor nodig. Binnen het multiculturalistisch systeem van Canada bestaan er verschillende mate van politieke invloed die bepaalde minderheidsgroepen, zoals de Inuit die leven in het Arctische Archipel, kunnen uitoefenen om erkenning van hun verleden te verkrijgen. Verontschuldigheden zijn daarom niet louter het resultaat van een structurele verandering binnen het politieke landschap van Canada, maar ook het gevolg van het activisme en de interactie van de groepen in kwestie met het politieke landschap van Canada. Deze interactie is daarnaast inherent verbonden met een conceptie van identiteit binnen het multiculturalistisch systeem van Canada. Het 'tijdperk van verontschuldigheden' moet daarom niet los worden gezien van bepaalde contingente factoren omtrent de specifieke verontschuldigheden die historici trachten te verklaren en de pogingen van de betrokkenen om erkenning voor hun identiteit en verleden te verkrijgen.

¹³⁶ Watson, "Inuit were moved 2,000 km in Cold War manoeuvring."

¹³⁷ The *Toronto Star*, "High Arctic exiles still feel raw."

¹³⁸ Richter, *Creating the National Mosaic*, 37.

Conclusie en Laatste Opmerkingen

Vanaf de laatste decennia van de twintigste eeuw is er, zowel in Canada als over de gehele wereld, een proliferatie van politieke verontschuldigungen voor misstanden uit het verleden te herkennen. In het historiografisch debat wordt deze ontwikkeling door historici beschreven als een zogeheten 'Age of Apology'. Binnen de context van Canada heeft deze opkomst van een 'tijdperk van verontschuldigungen' te maken met een veranderend politiek landschap en de overgang naar een meer gemengde maatschappij die tegelijkertijd tracht om diens eigen verleden van misstanden en wreedheden onder ogen te komen. Deze verschuiving wordt gesymboliseerd door de geleidelijke implementering van de politiek van het multiculturalisme in Canada gedurende de jaren 1970' en 1980'. Hiermee gaat een opkomende aandacht gepaard voor de geschiedenis en narratieven van bepaalde achtergestelde groepen, wat onder andere wordt gesymboliseerd door de oprichting van de Royal Commission on Aboriginal Peoples, en het historisch bewustzijn van deze geschiedenis resulteert mede in de opkomst van vele verontschuldigungen voor dit nationaal verleden.

Dit onderzoek heeft echter gepleit dat er meer aandacht in de literatuur mag bestaan voor het onderzoeken van specifieke instanties van politieke verontschuldigungen en hoe deze verontschuldigungen onderling verschillen. Hierom heeft dit onderzoek gekeken naar de casus van de politieke verontschuldiging voor het proces van de High Arctic Relocation uit 2010, en deze verontschuldiging vergeleken met andere instanties van politieke verontschuldigungen die zijn uitgegeven gedurende de kabinetsperiode van premier Stephen Harper tussen 2006 en 2015. Op deze manier is geprobeerd om de hoofdvraag van dit onderzoek te beantwoorden; *'Waarom verschilt de verontschuldiging voor de High Arctic Relocation van andere uitingen van politieke verontschuldigungen gedurende de bewindsperiode van Stephen Harper?'*

Aan de hand van criteria opgesteld door Matt James en door deze verontschuldigungen te beschouwen als een 'speech act' zijn verscheidene verschillen en ongelijkheden tussen deze verontschuldigungen benoemd. De verontschuldiging voor het Komagata Maru incident en voor de High Arctic Relocation bijvoorbeeld vonden beiden niet plaats in de House of Commons, en zijn daarom geen onderdeel van het officieel record van de Canadese overheid. De overheid neemt in de verontschuldiging voor de High Arctic Relocation daarnaast - in tegenstelling tot zowel de verontschuldiging voor het residentiële schoolsysteem en de Chinese Head Tax - niet expliciet de verantwoordelijkheid op zich. Er moet in dat aspect een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen het uiten van spijt en het op zich nemen van de schuld of verantwoordelijkheid binnen een verontschuldiging. Tegelijkertijd zijn er verscheiden verschillen met betrekking op zowel de inhoud als de context waarbinnen de verontschuldigungen zijn gegeven benoemd. Dergelijke substantiële verschillen kunnen niet adequaat worden verklaard door die literatuur over de 'Age of Apology' die zich alleen focust op de opkomst van deze verontschuldiging als fenomeen aan zich binnen een veranderend politiek landschap in de late twintigste en het begin van de eenentwintigste eeuw.

In dit onderzoek is daarom beargumenteerd dat de theorieën over het tijdperk van verontschuldigungen in Canada verbonden moeten worden aan een aspect van identiteitspolitiek om de daadwerkelijke omvang van de 'Age of Apology' te begrijpen. Binnen het multiculturalistisch systeem van Canada hebben bepaalde minderheidsgroepen, zoals de Inuit die leven in het Arctische Archipel, een minder mate van politieke invloed en erkenning van hun geschiedenis en verleden dan andere dominante of minderheidsgroepen. Individuele verontschuldigungen komen niet louter tot stand als gevolg van een structurele

verandering binnen het politieke landschap van Canada, maar ook als gevolg van het activisme en de interactie van de groepen in kwestie met het politieke landschap van Canada. Deze factoren zijn mede verantwoordelijk voor de verschillende vormen van politieke verontschuldigen die zijn bestudeerd in dit onderzoek. De 'Age of Apology' kan daarom niet los worden gezien van de contingente factoren omtrent de specifieke verontschuldigen die historici trachten te verklaren. Het is daarom van belang om het hele scala aan verontschuldigen dat door een overheid wordt gegeven te bekijken. In praktische termen is het echter wellicht niet reëel is om te verwachten dat elke verontschuldiging die een overheid geeft er hetzelfde uit zou zijn, of aan dezelfde criteria zou voldoen. Daarentegen kan het bestuderen van specifieke verontschuldigen wel een goed instappunt bieden, voor zowel historici als anderen, om te kijken in welke mate de overheid en bij extensie vaak de bredere maatschappij een niveau van erkenning draagt voor de groep aan wie de verontschuldiging bedoeld was. Het bestuderen van verontschuldigen kan daarmee dienen als middel voor historici om te kijken naar identiteitspolitiek en de politiek van erkenning.

Bibliografie

- Anderson, Erik. *Canada's Relationship with Inuit*. Ottawa: Indian and Northern Affairs Canada, 2006.
- Barkan, Elazar. "Restitution and Amending Historical Injustices in International Morality." In *Politics and the Past: On Repairing Historical Injustices*, edited by John Torpey, 91-102. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2003.
- Barrett, Paul. *Blackening Canada: Diaspora, Race, Multiculturalism*. Toronto: University of Toronto Press, 2015.
- Barton, Rosemary. "Over 20 years ago, we had a plan to repair the Crown-Indigenous relationship. What happened?" *CBC News*, February 28, 2020.
<https://www.cbc.ca/news/politics/royal-commission-indigenous-crown-1.5478890>
- Byers, Michael. "Mr. Harper, apologize to the 'High Arctic exiles'." *The Globe and Mail*, June 12, 2008.
<https://www.theglobeandmail.com/amp/opinion/mr-harper-apologize-to-the-high-arctic-exiles/article18451801/>
- Cairns, Alan. "Coming to terms with the Past." In *Politics and the Past: On Repairing Historical Injustices*, edited by John Torpey, 63-90. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2003.
- Champion-Smith, Bruce. "Harper officially apologizes for native residential schools." *The Toronto Star*, June 11, 2008.
https://www.thestar.com/news/canada/2008/06/11/harper_officially_apologizes_for_native_residential_schools.html
- Clark, Campbell. "PM offers apology, 'symbolic payments' for Chinese head tax." *The Globe and Mail*, June 23, 2006.
<https://www.theglobeandmail.com/news/national/pm-offers-apology-symbolic-payments-for-chinese-head-tax/article711245/>
- CBC News. "Harper apologizes in B.C. for 1914 Komagata Maru incident." *CBC News*, August 3, 2008.
<https://www.cbc.ca/news/canada/british-columbia/harper-apologizes-in-b-c-for-1914-komagata-maru-incident-1.747120>
- CBC News. "Inuit get federal apology for forced relocation." *CBC News*, August 18, 2010.
<https://www.cbc.ca/news/canada/north/inuit-get-federal-apology-for-forced-relocation-1.897468>
- CBC News. "Ottawa acknowledges wartime impact on Italian Canadians." *CBC News*, November 12, 2005.
<https://www.cbc.ca/news/canada/ottawa-acknowledges-wartime-impact-on-italian-canadians-1.565535>
- CBC News. "Ottawa offers 'dignity' to executed soldiers." *CBC News*, December 11, 2001.
<https://www.cbc.ca/news/canada/ottawa-offers-dignity-to-executed-soldiers-1.271025>

- CBC News. "Resolute monument honours High Arctic exiles." *CBC News*, September 9, 2010.
<https://www.cbc.ca/news/canada/north/resolute-monument-honours-high-arctic-exiles-1.868061>
- Chinese Canadian National Council. "Minutes of Proceedings and Evidence 11. Presentation to the House of Commons Standing Committee on Multiculturalism." *Canada: House of Commons, Standing Committee on Multiculturalism*, December 8, 1987.
- Cowell, Alan. "After 350 Years, Vatican Says Galileo Was Right: It Moves." *New York Times*, October 31, 1992.
<https://www.nytimes.com/1992/10/31/world/after-350-years-vatican-says-galileo-was-right-it-moves.html>
- D'Emilio, Frances. "Pope Gives Final Absolution to Galileo." *AP News*, October 31, 1992.
<https://apnews.com/article/0f3faa3ef29f5784d137a0d8c399e29e>
- Dewing, Michael. *Canadian Multiculturalism*. Ottawa: Library of Parliament, 2013.
- Dussault, René and George Erasmus. *The High Arctic Relocation: A Report on the 1953–55 Relocation*. Royal Commission on Aboriginal Peoples, 1994.
- Dyzenhaus, David and Mayo Moran, eds. *Calling Power to Account: Law's Response to Past Injustice*. Toronto: Toronto University Press, 2005.
- Gibney, Mark, ed. *The Age of Apology: Facing Up to the Past*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2008.
- Government of Canada. "Apology for the Inuit High Arctic relocation." Published August 18, 2010.
<https://www.rcaanc-cirnac.gc.ca/eng/1100100016115/1534786491628>
- Government of Canada. "Government of Canada Apologizes for Relocation of Inuit Families to the High Arctic: News Release." Published August 18, 2010.
<https://www.canada.ca/en/news/archive/2010/08/government-canada-apologizes-relocation-inuit-families-high-arctic.html>
- Government of Canada. "Prime Minister Harper Offers Full Apology for the Chinese Head Tax." Published June 22, 2006.
<https://www.canada.ca/en/news/archive/2006/06/prime-minister-harper-offers-full-apology-chinese-head-tax.html>
- Government of Canada. "Prime Minister Harper offers full apology on behalf of Canadians for the Indian Residential Schools system." Published June 11, 2008.
<https://www.rcaanc-cirnac.gc.ca/eng/1100100015644/1571589171655>
- Harris, John F. "Clinton Says U.S. Wronged Africa." *The Washington Post*, March 25, 1998.
<https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1998/03/25/clinton-says-us-wronged-africa/ca090cd0-bdb8-4e33-9dfc-e66fdc2e59b6/>
- House of Commons of Canada. "Journals No. 70 - April 2, 2008 (39-2) - House of Commons of Canada." April 2, 2008.

<https://www.ourcommons.ca/DocumentViewer/en/39-2/house/sitting-70/journals>

- House of Commons of Canada. "Journals No. 96 - May 15, 2008 (39-2) - House of Commons of Canada." May 15, 2008.
<https://www.ourcommons.ca/DocumentViewer/en/39-2/house/sitting-96/journals>
- House of Commons of Canada. "39TH PARLIAMENT, 1ST SESSION EDITED HANSARD • NUMBER 046." June 22, 2006.
<https://www.ourcommons.ca/DocumentViewer/en/39-1/house/sitting-46/hansard#OOB-1619175>
- House of Commons of Canada. "39TH PARLIAMENT, 2ND SESSION, EDITED HANSARD • NUMBER 110." June 11, 2008.
<https://www.ourcommons.ca/DocumentViewer/en/39-2/house/sitting-110/hansard>
- IsumaTV Productions. "Exile Nutaunikut." Published February 3, 2009.
<http://www.isuma.tv/isuma-productions/exile-0>
- James, Matt. "Wrestling with the Past: Apologies, Quasi-Apologies, and Non-Apologies in Canada." In *The Age of Apology: Facing Up to the Past*, edited by Mark Gibney, Rhoda Howard-Hassmann, Jean-Marc Coicaud, and Niklaus Steiner. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2008.
- Justice Laws Website, Government of Canada. "Canadian Multiculturalism Act (R.S.C., 1985, c. 24 (4th Supp.))." Accessed April 5, 2021.
<https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-18.7/page-1.html>
- Kymlicka, William. *Multicultural Citizenship: A Liberal Theory of Minority Rights*. Oxford: Clarendon Press, 1995.
- Lackenbauer, P. Whitney, ed. *Human Flagpoles or Humanitarian Action? Discerning Government Motives behind the Inuit Relocations to the High Arctic, 1953-1960*. Calgary: University of Calgary Press, 2020.
- Library and Archives Canada. "Report of the Royal Commission on Aboriginal Peoples." Last modified November 2, 2016.
<https://www.bac-lac.gc.ca/eng/discover/aboriginal-heritage/royal-commission-aboriginal-peoples/Pages/final-report.aspx>
- Lyall, Sarah. "Past as Prologue: Blair Faults Britain in Irish Potato Blight." *New York Times*, June 3, 1997.
<https://www.nytimes.com/1997/06/03/world/past-as-prologue-blair-faults-britain-in-irish-potato-blight.html>
- Mansbridge, Peter. "Government apologizes to Japanese Canadians." *CBC Digital Archives*, September 22, 1988.
<https://www.cbc.ca/archives/entry/1988-government-apologizes-to-japanese-canadians>
- Marcus, Alan Rudolph. *Out In The Cold*. Copenhagen: International Work Group for Indigenous Affairs, 1992.

- Marcus, Alan Rudolph. *Relocating Eden*. Hanover: University Press of New England, 1995.
- Miller, Laura. "Japanese Denial and 'The Rape of Nanking'." *CNN*, May 25, 1999.
<http://www.cnn.com/books/news/9905/25/nanking.salon/>
- National Film Board of Canada. "Broken Promises - The High Arctic Relocation." Accessed April 5, 2021.
https://www.nfb.ca/film/broken_promises_-_the_high_arctic_relocation/
- National Film Board of Canada. "Our Collection: Martha of the North." Last modified August 15, 2017.
<http://onf-nfb.gc.ca/en/our-collection/?idfilm=56486>
- Nunavut Tunngavik Incorporated. "NTI Announces Creation of Monuments to Commemorate High Arctic Relocations." Published April 14, 2009.
<https://www.tunngavik.com/news/nti-announces-creation-of-monuments-to-commemorate-high-arctic-relocations/>
- Olick, Jeffrey K. and Brenda Coughlin. "The Politics of Regret: Analytical Frames". In *Politics and the Past: On Repairing Historical Injustices*, edited by John Torpey, 37-62. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2003.
- Prime Minister of Canada Justin Trudeau. "Komagata Maru apology in the House of Commons." Published May 18, 2016.
<https://pm.gc.ca/en/news/speeches/2016/05/18/komagata-maru-apology-house-commons>
- Prouty, Amy. "How Art Brought About an Apology for High Arctic Relocations." *Inuit Art Quarterly*, Jun 18, 2020.
<https://www.inuitartfoundation.org/iaq-online/how-art-brought-about-an-apology-for-high-arctic-relocations>
- Richter, Miriam Verena. *Creating the National Mosaic : Multiculturalism in Canadian Children's Literature from 1950 to 1994*. Amsterdam: Rodopi, 2011.
- Seelye, Katharine Q. "Clinton Comment on Slavery Draws a Republican's Ire." *New York Times*, March 28, 1998.
<https://www.nytimes.com/1998/03/28/us/clinton-comment-on-slavery-draws-a-republican-s-ire.html>
- Somani, Alia. "The Apology and its Aftermath: National Atonement or the Management of Minorities?" *Postcolonial Text* 6, no. 1 (2011): 1-18.
- Statistics Canada. "Classification of visible minority." Accessed March 20, 2021.
<https://www.statcan.gc.ca/eng/concepts/definitions/minority01a>
- Stewart, Jane. "Statement of Reconciliation: Learning from the Past." Ottawa: Minister of Indian Affairs and Northern Development, 1988.
www.ainc-inac.gc.ca/gs/rec_e.html
- Taylor, Charles. "The Politics of Recognition." In *Multiculturalism: Examining the Politics of Recognition*, edited by Amy Gutmann, 25-73. Princeton: Princeton University Press, 1994.

- The Canadian Encyclopedia. "Oka Crisis." Published July 11, 2013.
<https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/oka-crisis>
 - The Canadian Press. "A timeline of official apologies from the federal government." *The Saskatoon Star Phoenix*, May 23, 2019.
<https://thestarphoenix.com/news/local-news/a-timeline-of-official-apologies-from-the-federal-government>
 - The Canadian Press. "Ukrainian-Cdns. hail resolution of internment issue." *CTV News*, May 10, 2008.
<https://www.ctvnews.ca/ukrainian-cdns-hail-resolution-of-internment-issue-1.294930>
 - The Toronto Star. "High Arctic exiles still feel raw." *The Toronto Star*, November 30, 2009.
https://www.thestar.com/amp/news/canada/2009/11/30/high_arctic_exiles_still_feel_raw.html
 - Thompson, Janna. "Apology, Justice, and Respect." In *The Age of Apology: Facing Up to the Past*, edited by Mark Gibney, Rhoda Howard-Hassmann, Jean-Marc Coicaud, and Niklaus Steiner. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2008.
 - Thompson, Janna. *Taking Responsibility for the Past*. Cambridge, UK: Polity; Malden, MA: Blackwell Publishers, 2002.
 - Torpey, John, ed. *Politics and the Past: On Repairing Historical Injustices*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2003.
 - Troian, Martha. "20 years since Royal Commission on Aboriginal Peoples, still waiting for change." *CBC News*, March 3, 2016.
<https://www.cbc.ca/news/indigenous/20-year-anniversary-of-rcap-report-1.3469759>
 - Troper, Harold Martin. *Ethnicity, Politics, and Public Policy: Case Studies in Canadian Diversity*. Toronto: University of Toronto Press, 1999.
 - Watson, Paul. "Inuit were moved 2,000 km in Cold War manoeuvring." *The Toronto Star*, November 29, 2009.
https://www.thestar.com/amp/news/insight/2009/11/29/inuit_were_moved_2000_km_in_cold_war_manoeuvring.html?rf
-